Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 2 март • Сешанба • № 26 (14054) ترکستان ✱ TURKİSTAN Нархи 5 сўм.

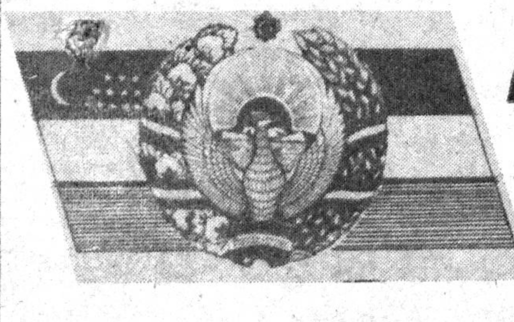

МУСТАҚИЛЛИК: 1992 ЙИЛ 2 МАРТ, ХАЛҚАРО ЭЪТИРОФ

БУГУН РЕСПУБЛИКАМИЗ БМТга АЪЗО БЎЛГАНИГА БИР ЙИЛ ТЎЛДИ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЎЗ ЎРНИ БОР

Мустақил Ўзбекистон учун март ойининг иккинчи куни тарихда қоладиган кун бўлиб кирди. Жаҳоннинг қарийб барча мамлакатларини ўз сафига жипслаштирган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бир йил муқаддам ўзининг 46-сессияси илк мажлисида якдил овоз билан Озарбайжон, Арманистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Молдова, Тожикистон, Туркманистон билан бир қаторда Ўзбекистонни БМТ аъзолигига қабул қилди. Энди мустақил давлатларнинг яқинда ташкил этилган ҳамдўстлиги барча аъзолари мана шу мўътабар халқаро ҳукуматлараро ташкилотнинг тўла ҳуқуқли аъзолари бўлиб қолдилар.

БМТ Бош котиби Бутрос Ғолий янги аъзоларнинг миллий байроқларини тантанали равишда кўтариш маросимида сўзлаган нутқида 2 март кунини «тарихий кун» деб атади. Бир неча ой муқаддам мамлакатларнинг катта бир гуруҳи БМТга қабул қилинганини у эслатиб ўтди. Бу — ташкилотнинг универсаллигига эришиш йўлида қўйилган навбатдаги муҳим қадамдир. Бу жараён катта ва кичик, бой ва камбағал — барча давлатлар ана шу ташкилотга аъзо бўлишни эркин ва мустақил давлат учун муҳим вазифа деб ҳисоблаётганликларидан далолат беради. Эндиликда БМТ аъзолари сони 175 тага етди ва унинг сафлари доимо кенгайиб бормоқда.

Бутрос Ғолий МДҲга аъзо бўлган мамлакатлар БМТга қабул этилишига алоҳида тўхталиб, бу ҳол кейинги вақтларда халқаро турмушда содир бўлган жўшқин ўзгаришларни акс эттиришини уқтириб ўтди.

Ўзбекистон Республикасининг ташқи ишлар вазири кўрсатилган юксак шараф ва ишонч учун республиканинг 22 миллион халқи номидан БМТ Хавфсизлик Кенгашига ва Бош Ассамблеясига миннатдорчилик билдирди. «Аминмизки, минг йиллик бой маданиятга эга бўлган, Ал Хоразмий, Абу Али ибн Сино, Навоий, Улуғбек ва бошқа кўпгина алломаларни дунёга етиштириб берган Ўзбекистон халқлари умумбашарий қадриятларнинг жаҳоншумул хазинасига муносиб ҳисса қўшадилар, давлатлараро муомала маданиятини Шарқ тажрибаси билан бойитадилар.

Биз БМТга аъзо бўлиб кирар эканмиз, унинг Низомини, халқаро меъёрларни ва давлатлараро муомала қоидаларини, шунингдек, БМТ таркибига кирувчи халқаро ташкилотларнинг талабларини тан олишимизни билдирамиз», — деб таъкидлади Ўзбекистон ташқи ишлар вазири.

Республикамиз мустақиллигини эълон қилганидан, халқаро ҳамжамиятнинг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлганидан буён ўтган илк йил Ўзбекистон фуқароларига кўп нарсани ўргатди. Эндиликда улар мустақил сиёсат юритишга, ўз тақдирини ўзи белгилашга қодир эканликларини кўрсатишди. Республика раҳбарларининг узоқни кўра билиши ва қатъиятлиги, Президентимизнинг шахсий жасорати туфайли ўзбек халқи ўз ерига фақат ўзи соҳиб эканлигини бутун дунёга эълон қилди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлганимиздан кейинги ўтган бир йил давомида Ўзбекистон Республикамизнинг ички ва ташқи сиёсатида бир қанча ижобий ўзгаришлар содир бўлди. 130 дан зиёд давлатлар Ўзбекистонни мустақил суверен давлат деб расман тан олди. Жаҳон давлатларининг 66 таси билан элчихоналар даражасида дипломатик муносабатлар ўрнатилди. Ҳозирги кунда 32 мамлакатнинг ваколатхоналари республика ҳукумати ҳузурида қайд қилинган. 20 нафар хорижий давлатлар элчилари ўз ишонч ёрлиқларини Республика Президентига топшириш шарафига муяссар бўлдилар. Шу билан биргаликда Ўзбекистон Республикасининг хорижий ваколатхоналари очилмоқда. Ҳозирча республикамизнинг элчихоналари уч давлат — Россия Федерацияси, Туркия ва Америқо Қўшма Штатларида ишлаб турибди. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг консуллари Ҳиндистон, Саудия Арабистони, Бирлашган Араб Амирликлари, Афғонистон ва Исроилда фаолият кўрсатмоқдалар.

БМТга аъзо бўлганимиздан кейинги даврда Ўзбекистон Республикаси бир қанча халқаро ташкилотларга аъзо бўлди. Жумладан, фан, маданият ва маориф соҳасидаги халқаро ихтисослашган ташкилот ЮНЕСКО, халқаро Соғлиқни сақлаш ташкилоти, Халқаро меҳнат ташкилоти, Халқаро валюта фонди, Халқаро қайта тиклаш ва тараққиёт банки иқтисодий ҳамкорлиги Кенгаши, Шимолий Атлантика ҳамкорлиги, Қўшилмаслик ҳаракатига аъзо.

Ўзбекистон Президенти хорижий сафарлари чоғида ва юртимизга хорижий давлатлар масъул раҳбарлари қилган ташрифлар давомида юздан зиёд масалага бағишланган шартнома ва битимлар имзоланди.

Ўзбекистон Республикаси халқаро конференциялар, анжуманларга қатнашиш ҳуқуқига эга бўлди. 1992 йил 8—10 июлда Финляндия пойтахти Хельсинки шаҳрида Оврўпо хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгаши қатнашчилари — давлатлари раҳбарлари орасида биринчи марта Ўзбекистон Республикаси вакиллари, унинг Президенти иштирок этди.

Илк учрашув эса, маълумки, бундан 18 йил олдин бўлиб ўтганди. Давр ўзгарди, дунё жуғрофиясида янги давлатлар пайдо бўлди.

Кенгашнинг биринчи куни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов катта нутқ сўзлади. Иккинчи куни эса Ислом Абдуғаниевич анжуман ишига раислик қилди. Бу — мустақиллик бўйича илк қадамлар ташлаётган Ўзбекистонга, ана шу мустақилликка эришиш ва уни мустаҳкамлаш республикамизни тараққий этган мамлакатлар сафига олиб чиқиш йўлида бетиним изланаётган жумҳуриятимиз Президентига кўрсатилган ниҳоятда юксак ишончдир. Шунингдек, Ўзбекистон Президенти И. А. Каримов Швецияниңг Давос шаҳрида бўлиб ўтган Жаҳон иқтисодий анжуманида иштирок этди ва нутқ сўзлади.

Ўзбекистон давлатини ташвишлантираётган Орол денгизи ва унинг атроф-муҳити муаммосини тез ва ижобий ҳал қилишда ҳам халқаро ҳамжамият маркази БМТ фаол иштирок этяпти ва бу борада бир қанча йиғилишлар ва мунозаралар ўтказди. Фожеанинг олдини олиш бўйича аниқ режалар ва кўрсатмалар ишлаб чиқилди.

Мустақил Ўзбекистоннинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлиши натижасида республикамизнинг ички ва ташқи сиёсати янада фаоллашди, юртимизда тинчликни сақлаш ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашнинг кафолоти марказига эга бўлди. Республикамизнинг чет эл билан алоқаларини ривожлантириш учун кенг кўламда имкониятлар пайдо бўлди. Ишончимиз комилки, яқин келажакда мустақил Ўзбекистон БМТга аъзо давлатлар орасида ўзининг нуфузли ўрнини топади.

А. МАМАТҚУЛОВ,
Тошкент Давлат ҳуқуқшунослик институти доценти.

Мирзо КЕНЖАБЕК

МАРТ

Пальтолар ечилар-туюлар оғир,
Дарахтлар кийинар-яланғочлик ор...

Телбаликлар ичра қолганда бағир,
Сени қаерларга бошлайди баҳор?

Бу қандай адашув — билмасман сирин,
Ёмғир ҳам беқарор, кун ҳам беқарор.

Кичик осмончани қўлингга бериб,
Сени қаерларга бошлайди баҳор?

Ажаб нигоҳлар бор — чирмашар бекор
Атлас кўйлагингнинг этакларига,

Ишонсанг уларнинг эртакларига,
Сени қаерларга бошлайди баҳор!

Билмасман не учун, билолмасман ҳеч,
Руҳларга паришон девоналик ёр:

Мени қаерларга кузатдию қиш,
Сени қаерларга бошлайди баҳор?..

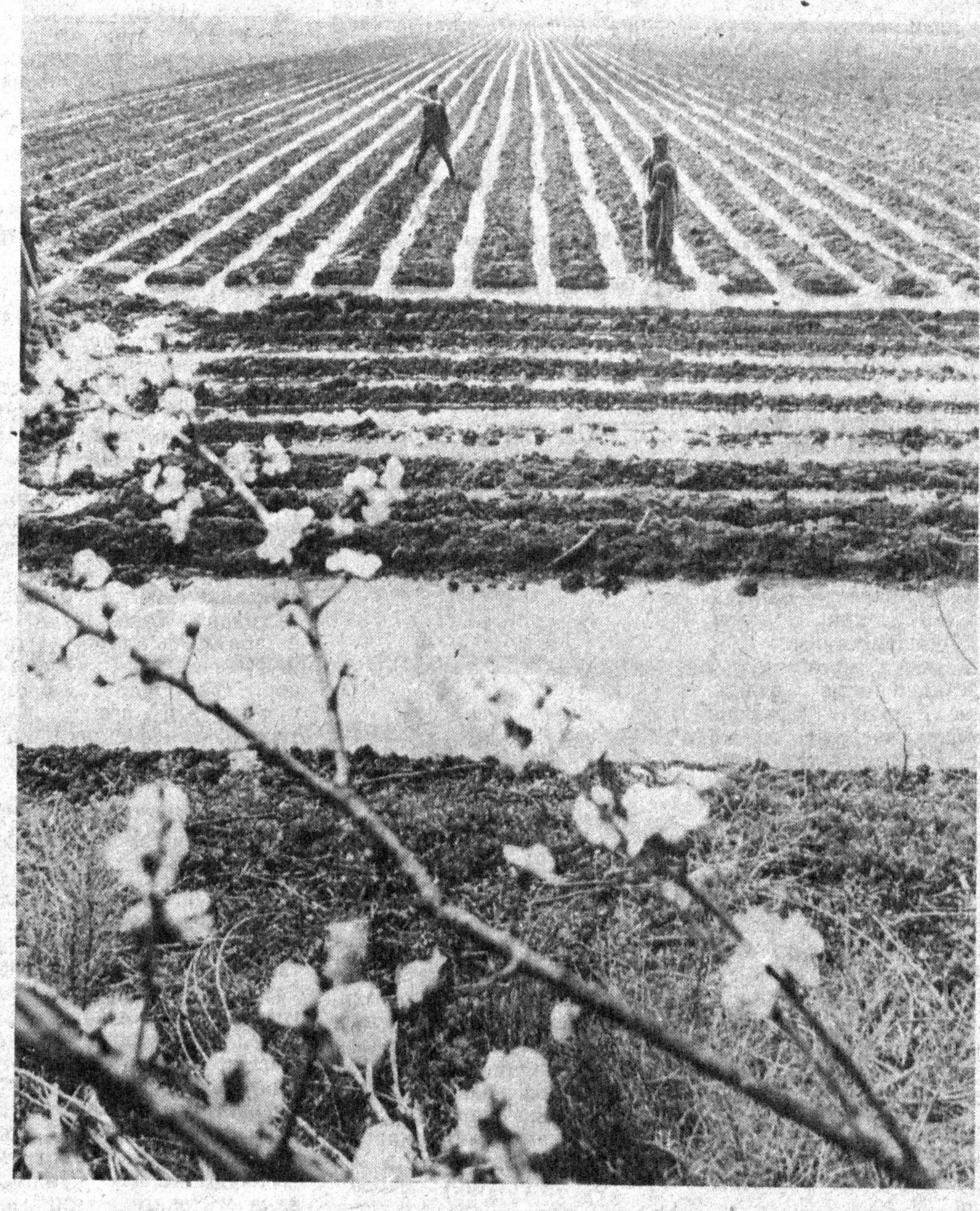

ҚИШ ҚОРСИЗ ЎТДИ

Сурхондарё вилояти маркази — Термиз шаҳри об-ҳавоси кишини ҳайратга солади. Ёз ойлари ҳарорат баъзан 50 даражадан ҳам ошиб кетади. Қиш изғиринли бўлса-да, қор кам ёғади. Бу йил ҳам шундай бўлди. Декабрь ойи бошлари ва февралнинг ўрталарида учқунлаб ёққан қор ер юзини оқартирмади.

Вилоят об-ҳавони ўрганиш марказининг бошлиғи Ольга Фёдорованинг маълум қилишича, бу ҳол 20 йилдан бери кузатилмоқда. Сўнгги бор 1977 йилнинг январь ойида 14 сантиметр қалинликда қор ёққан эди. Ўшандан буён термизликлар қорга ёлчишмади.

ЎзА мухбири.

НАВРЎЗГА БАҒИШЛАНАДИ

Қарши уй-жой қуриш комбинати меҳнат жамоаси 6 март куни шанбалик ўтказиш ташаббуси билан чиқди. Шу куни ишлаб топилган 50 минг сўмдан зиёд маблағ «Наврўз» ҳамда «Маҳалла» хайрия жамғармалари ҳисобига ўтказилади. Хайрли ташаббусга шаҳардаги бир неча қурилиш ва саноат корхоналари ҳам қўшилдилар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

НАВРЎЗ УМУМХАЛҚ БАЙРАМИНИ НИШОНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Халқимизнинг қадимий ва саховатли байрами — Наврўзни 1993 йилда кенг нишонлаш учун, шунингдек, миллий урф-одатлар негизида умуминсоний қадриятларни улуғлаш, халқ ижодкорлик қудратини намоён этиш, ватанга муҳаббат, меҳр-шафқат, юртимизда яшовчи барча миллатлар ўртасида дўстлик, ҳамжиҳатлик, тинчлик ва осойишталикни янада мустаҳкамлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш республика ташкилий қўмитасининг таркиби иловага мувофиқ тасдиқлансин. Ташкилий қўмитага бир ҳафталик муддатда байрамни ўтказиш билан боғлиқ тадбирларни ишлаб чиқиш вазифаси топширилсин.

Жойларда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг раиси, Тошкент шаҳар ва барча вилоятлар ҳокимларининг шахсан раҳбарлигида шундай ташкилий қўмиталар тузилсин.

2. Республика корхоналари, муассасалари, жамоа ва давлат хўжаликлар, ширкатлар, жамоат ташкилотларига ўз ички имкониятларини ҳисобга олиб, байрам тадбирларини тегишли транспорт воситалари, озиқ-овқат маҳсулотлари, саноат моллари ва бошқа зарур ашёлар билан таъминлаш вазифаси юклатилсин. Ушбу мақсадларга йўналтирилган сарф-харажатлар уларнинг зиммаларида бўлиши назарда тутилсин.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Тошкент шаҳар ва барча вилоятлар ҳокимликлари, Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги, Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси, «Маҳалла» ва «Наврўз» хайрия жамғармалари, ижодий уюшмалар ва бошқа тегишли ташкилотларга жойларда байрам маданий тадбирларини, оммавий спорт мусобақаларини, халқ ўйинларини кенг ташкил этиш, турли кўрик-танловлар ўтказиш тавсия этилсин.

4. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари Наврўз байрамида республикадаги барча миллий маданият марказларининг ўз дастурлари билан иштирок этишлари учун зарур шарт-шароит яратиб берсинлар.

5. Наврўз байрами тадбирларини Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда ўтказиш билан боғлиқ харажатлар маҳаллий бюджетлар ҳисобидан қопланиши кўзда тутилсин.

«Маҳалла», «Наврўз», ЭКОСАН, Шароф Рашидов номидаги жамғармаларининг байрам тадбирларини маблағ билан таъминлашда кўмаклашиш борасидаги ташаббуслари қўллаб-қувватлансин.

6. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги пойтахтда байрам тадбирларини ўтказиш муносабати билан бўладиган сарф-харажатларни Тошкент шаҳар ҳокимлиги тақдим этган молиявий ҳужжатлар асосида Тошкент шаҳар ва республика бюджетлари ҳисобидан тенг миқдорда қопласин.

7. Республика оммавий ахборот воситалари байрам тайёргарлиги ва унинг ўтиш жараёнини кенг ёритсинлар. Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси ва «Наврўз» хайрия жамғармасининг 21 март кунига мўлжалланган «Мустақиллик — инсонни эъзозлашдир» шиори остида телемарафон ўтказиш тўғрисидаги таклифи маъқуллансин.

8. Наврўз байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш республика ташкилий қўмитасига байрамни тайёрлаш ва ўтказиш ишларида фаол иштирок этган барча идоралар, жамоалар ҳамда фуқароларни рағбатлантириш ҳақида тавсиялар тайёрлаш топширилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 27 февраль.

ИЛОВА:
Вазирлар Маҳкамасининг қарорига мувофиқ Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш республика ташкилий қўмитаси тузилди. Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов ташкилий қўмитага раис қилиб тасдиқланди. Ташкилий қўмита аъзолари орасида Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг биринчи котиби А. Орзиматов ҳам бор.

ШУ СОНГА ХАБАР

ТАШАББУСКОРЛИККА ДАЪВАТ

Жумҳуриятимиз Президенти Ислом Каримов ташаббуси билан мавжуд иллатларга қатъиян барҳам бериш мақсадида тузилган Иқтисодий ислоҳотни амалга оширишга доир қарорлар бажарилишини назорат қилувчи республика жамоат комиссияси вазирликлар, идоралар, маҳаллий ҳокимият органлари, концернлар, ҳиссадорлик жамиятлари, мулкчиликнинг барча шаклдаги корхона ва хўжаликлар раҳбарларига мурожаатнома қабул қилди.

Унда, жумладан, шундай дейилади: «Ҳуқуқий мажмуалар ўз-ўзидан амал қилиб, турмушимизни ўзгартириб юбора олмайди Уларда кўрсатилган вазифаларни ижодий ёндашган ҳолда сидқидилдан бажариш лозим. Афсуски, ҳамма раҳбарлар ҳам бу масалага масъулият билан ёндашмаяптилар. Ташаббускорлар дашном еб, ўзини панага олувчилар рағбатлантирилган яккаҳокимлиқ иллатларидан қутилиш осон кечмаётир. Бугун ҳамма ўзининг ватанпарварлиги ва ғайрат-шижоатини амалда кўрсатиши лозим».

БОШ ВАЗИР — ФЕДЕРАЦИЯ ПРЕЗИДЕНТИ

Ўзбекистон Республикаси футбол федерациясининг навбатдан ташқари пленуми бўлди. Унда ташкилий масала кўрилди. Федерация президенти бўлиб келган Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбековнинг илтимоси қондирилди: у президент вазифасидан озод этилди.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов жумҳурият футбол федерациясига ҳам раҳбарлик қиладиган бўлди.

Ўзбекистон Республикаси жисмоний тарбия ва спорт давлат қўмитаси раисининг муовини Ш. Тўлаганов федерациянинг вице-президенти этиб сайланди.

Ахбор ИМОМХЎЖАЕВ.

ТАЙЁРАГОҲДАГИ ЎҒИРЛИК

Бухоро тайёрагоҳининг ёнилғи мойлаш омборида ин қуриб олган бир гуруҳ шахслар жиноят устида қўлга тушди. Қимматлигидан ташқари қийинчилик билан келтирилаётган ва тайёраларга мўлжалланган ёнилғини улар мунтазам равишда четга пуллаб келган.

Бухоро вилоят миллий хавфсизлик бошқармаси тезкор гуруҳи вакиллари ўтказган тадбир туфайли бу «ишбилармон»лар 700 литр бензинни пуллаб, тушган фойдани «арра» қилмоқчи бўлиб турганида ушланди. Терговда улар аввалроқ 5 тонна бензин ва 2 тонна дизел ёнилғисини пуллашганига ҳам иқрор бўлдилар.

САМАРҚАНДДА ЙИҒИЛИШАДИ

Самарқандда шу йил сентябрь ойида соғлиқни сақлаш бўйича дунё ҳакимларининг 11 халқаро конференцияси иш бошлайди. Бундан роппа-роса икки йил муқаддам худди шу анжуман Москвада бўлиб ўтган эди. Конференцияни ўтказиш бўйича ташкилий-техник тайёргарлик кўриш Самарқанд ишбилармонлар ассоциациясига юклатилган. Мазкур уюшма бош директори Фарҳод Аҳмаджоновнинг таъкидлашича, шу кунга қадар анжуманга қатнашиш иштиёқида бўлган тиббиёт ходимларининг сони 300 дан ошди. Оврўпо ва Америқо фирмаларидан 40 дан зиёд мурожаат тушган.

Анжуман иши икки босқичда: илм-фан ва бизнес йўналишларида олиб борилади. Яқинда Америқонинг Чикаго шаҳрида бўлиб ўтган ташкилий қўмитанинг мажлиси шунга бағишланди. Унда Самарқандда ўтказиладиган халқаро конференцияни молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш ҳақида қарор қабул қилинди.

Зоир ХОЛМУҲАММАД.

САҲНАДА — КОМЕДИЯ

Жиззах вилоятининг Мамажон Дадажонов номидаги жамоа хўжалигида ташкил этилган «Ёшлик» театр-студияси қатнашчилари «Узоқ қишлоқ» комедиясини саҳналаштирди. Унда содда ва беғубор қишлоқ йигитининг севги саргузаштлари ҳикоя қилинади.

БОБУР ҒАЗАЛЛАРИ КУЙЛАНДИ

«Анда жоним қолди маним» мавзуида Андижонда бўлиб ўтган ёш истеъдодлар кўрик-танлови буюк давлат арбоби ва шоир Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 510 йиллигига бағишланди. Унда шоир ғазаллари билан айтиладиган қўшиқлар янгради.

ҲИММАТ

Марғилондаги болалар уйи тарбияланувчиларидан 49 нафари шахсий жамғармага эга бўлди. Фарғона вилояти милиция ходимлари тайёрлаш марказининг тингловчилари ҳамжиҳатликда 13,5 минг сўм маблағ тўплаб, уларга тортиқ этди.

МЕҲНАТДАН КЕЛСА БОЙЛИК...

Данғара туманидаги 13-ўрта мактаб маъмурияти таъмирлаш ишларига ҳомий қидирмайдиган бўлди. Гап шундаки, «Найманча» давлат хўжалигидан ижарага икки гектар ер олиб, пахта етиштирилади. Топилган даромад мактаб эҳтиёжига ишлатилади.

ХЎЖАЛИКДА ЗАВОД ҚУРИЛАДИ

Самарқанд вилояти Гўзалкент туманидаги «Навбаҳор» давлат хўжалигида Хитой Халқ Республикасининг Ғулча шаҳри ишбилармонлари билан ҳамкорликда бунёд этиладиган қўшма корхонада чанқоқбосди ичимликлар ишлаб чиқаришга келишиб олдилар.

Мазкур заводга керакли асбоб-ускуналар хориждан келтирилади. Уни ишга тушириш ҳамда мутахассислар билан таъминлашни ҳам хитойликлар ўз зиммаларига олдилар. Навбаҳорликлар эса қўшма корхонани хом ашё ва ишчи кучи билан таъминлашади холос.

З. ХОЛМИРЗАЕВ,

ШУ СОНГА ХАБАР

ЎТМИШГА ТОШ ОТМАЙЛИК

ҚЎҚОН ШАҲАР ЁШЛАР ИТТИФОҚИНИНГ XXXVI КОНФЕРЕНЦИЯСИДАН

КОМСОМОЛНИНГ ҳисобот-сайлов конференцияларида кўп қатнашганман. Ундаги байрамона кайфиятга, зални тўлдириб ўтиришлару улуғвор сукунатга ўрганиб қолган эканмиз. Агар киши узоқ вақт мобайнида бир нарсага одатланиб қолса, гарчи бу одат фойдали бўлмасада, уни тарк этишга қийналаркан. Қўқон шаҳар Ёшлар Иттифоқининг дастлабки конференциясида иштирок этаётганларнинг хаёлидан шу ўй ўтган бўлса, ажаб эмас.

Бу галги оддийлик, ташвишлидек туюлган муҳит кўнгилларда бир шубҳа уйғотади: ишқилиб йиғинимиз яхшироқ ўтсин-да. Аслида ҳам бу йиғинни хотиржам ўтказиш мумкин эмасди. Ёшлар Иттифоқининг биринчи ҳисоботи эди бу. Комсомол Ёшлар Иттифоқи номини олгандан кейин нималар ўзгарди, қўлга киритилган ютуқлару, бой берилган имкониятлар борасидаги мулоқот эди бу.

КОНФЕРЕНЦИЯДАН УЧ КУН ОЛДИН

(шаҳар Ёшлар Иттифоқи Кенгашининг раиси Илёс Қодиров билан суҳбат)

— Қўқон комсомоли ҳаммавақт энг яхши комсомол ташкилотларидан бири бўлган. Комсомол Ёшлар Иттифоқи номини олгач, бу «анъана» ўзгармадими?

— Ўшанда Устав масаласида келишолмай қолгандик. Фикримиз инобатга олинмагач, чиқиб кетдик. Бироқ, ишни бўшаштирганимиз йўқ. Бургага аччиқ қилиб, кўрпа куйдиргандан нима фойда. Аксинча, Ёшлар Иттифоқи ўша пайтда энг оғир аҳволда эди. Комсомол тарқалибди, деган гап шаҳарни қамраб олганди. Озгина қараб турсак, бор аъзоларимиздан айрилардик. Ўша кундан бошлаб вақтинчалик гувоҳнома, анкеталар чиқардик. Уставнинг бир нусхасини Тошкентдан олиб келгандик. Уни 800 нусхага кўпайтириб, бошланғич ташкилотларга тарқатдик.

— ВЛКСМ аъзоларидан нечтаси Ёшлар Иттифоқига аъзо бўлиб кирди??

— 22 минг комсомолимиз бор эди. Шундан 18 минг нафари Ёшлар Иттифоқида қолишди.

— Ёшлар Иттифоқининг комсомолдан нима фарқи бор?

— Миллатимиз, урф-одатларимиз, эҳтиёжимиз турлича бўлишига қарамай, бир хилда ишлашимиз керак эди. Қайта қуриш шарофати билан комсомолда ҳам кўп ўзгаришлар бўлди. Ихтиёримизни ўз қўлимизга бериб қўйишди. Ким ўйларди, СССР даврида биргина Қўқон шаҳрининг ўзидан 50 дан зиёд ёшлар Туркияда ўқийди, деб. Олдин ҳам ёшлар чет элда ўқишарди. Фақат бундай йўлланмалар Москвадан бу ёққа ўтмасди.

Тўғри, комсомол — ёшлар ташкилотига қараганда обрўлироқ эди. Бироқ, икки ёшли бола билан 70 яшар отахоннинг обрўси турлича бўлиши табиий ҳол-ку. Ҳозир бизда, Ёшлар Иттифоқида тикланиш даври кетяпти. Бу даврнинг ўзига яраша муаммолари, қийинчиликлари бор. Ҳозирги шароитда, кимлардир биргина қорин ғамини ҳал қилолмаётган пайтда, бировнинг ташвишига шерик бўлиш, ёшларни бир ерга тўплаб, уларнинг кўнглидагини эшитиш, ёмон иш бўлмаса керак.

— Назаримда Ёшлар Иттифоқи тарқалиб кетиш арафасида турганга ўхшайди.

— Тўғри, Ёшлар Иттифоқи моддий жиҳатдан қийин аҳволга тушиб қолди. Ўзимизни-ўзимиз маблағ билан таъминлаш ниятида ёшлар тижорат маркази ташкил қилгандик. Ҳозир ўшанинг ҳисобига яшаяпмиз. Ўтказаётган тадбирларимизнинг ҳаммаси шу марказнинг зиммасида. Олдимизга мана бундай тадбир ўтказмоқчимиз, деб келган аъзоларимизни қандай қилиб маблағ йўқ, деб қайтарамиз. Унда аъзолик бадалларини нимага тўлаяпмиз, дейишмайдими?

— Ойлик камлиги учун ишни ташлаб кетаётганлар борми?

— Мақтаниш деб ўйламанг-у, бизда ҳозир фақат фидойилар ишлашяпти. Орамизда ўн-ўн беш йиллаб ёшлар билан ишлаётганлар бор. Балки эртанги кунга умид уларни ушлаб тургандир.

...КОНФЕРЕНЦИЯДА

Худди шу нарса музокараларга сабаб бўлди. Докладдаги ягона таклиф — Ёшлар Иттифоқини давлат тасаррруфига ўтказиш ҳаммагаям хуш келавермади.

Ўтиш даври сабоқлари

Докладдан кейинги музокаралар музокара эмас, бошланғич ташкилотларнинг ҳисоботларига айланиб бораётганди. Бироқ, шаҳардаги «Электромаш» заводи Ёшлар Иттифоқи раиси Воҳид Турсуновнинг сўзлари делегатларни ҳам, меҳмонларни ҳам сергак торттирди.

— Завод ёшлари мендан бир нарсани — шаҳар Ёшлар Иттифоқини тарқатиб юборишни таклиф қилишимни сўрашганди...

Шундан кейин ҳақиқий мунозара бошланди. Сўз сўраб мунозарада иштирок этган шаҳар «Мулоқот» телестудияси директори Бурхон Шерматов Ёшлар Иттифоқини давлат тасарруфига ўтказиш деган фикр билан ҳеч чиқишолмаслигини баён қилди:

— Комсомол йиллар давомида партиянинг тазйиқидан қутилишни, ўз-ўзини бошқаришга ўтишни орзу қилиб келди. Бу орзу амалга ошган, мустақиллик қўлга киритилган бир пайтда нима учун уни қўлдан бой беришимиз керак? Комсомол дастлаб жамоатчилик ташкилоти сифатида иш бошлаган ва жамоатчи ташкилот бўлиб қолиши керак.

Нима бўлганда ҳам, делегатлар орасида ҳам, меҳмонлар орасида ҳам шу ташкилот келажагига, эртасига ичи ачийдиганлар бор экан. Кимлардир Ёшлар Иттифоқи ҳақида тузукроқ тасаввурга эга бўлмаган бир пайтда конференцияни шу тахлит мунозарали, қизиқарли ўтади, деб ўйламагандим. Шу ўринда конференция меҳмонларининг фикрларини эътиборингизга ҳавола қилгим келди.

Саломхон АБДУЛЛАЕВА: педагогика билим юрти директори:

— Музокарада сўзга чиққан ўртоқларнинг гапларини эшитиб ўтириб, комсомолда ишлаб юрган пайтимни эсладим. Ораларингда баъзиларинг тарихга тош отмоқчи бўляпсизлар. Тўғри, комсомолнинг хатолари ҳам бўлган. Бироқ, комсомол ташкилоти ўша пайтда ёшлар тарбиясига ҳозиргидан кўра кўпроқ аҳамият берарди. Ўтмишга тош отиш осон. Лекин шуни унутмайликки, эртага бугунимиз ҳам ўтмиш бўлиб қолади. Ўшанда ёмон томонларимизни тилга олишларидан сақлайлик ўзимизни.

Фотиҳ АЗИМОВ, шаҳар халқ демократик партияси раиси:

— Шундай бир ҳақиқат бор — ким пулини тўласа, мусиқани ўша буюради. Ҳокимият тасарруфига ўтсаларинг, кимнинг манфаатини ҳимоя қиласизлар? Ёшларними, ҳокимиятними? Мен бу билан ҳокимият ва ёшлар манфаатлари бошқа-бошқа демоқчи эмасман. Лекин ҳар бир ташкилотнинг ўзига яраша вазифалари, мақсадлари бор. У энг аввал ўша мақсадни амалга оширишга интилади. Ҳокимиятда ҳам ёшлар масалалари билан шуғулланадиган одамлар бор. Улар олиб борадиган ишлар ўз йўлига. Ёшлар Иттифоқи эса ёшларнинг ҳақиқий уюшмаси бўлиши керак.

Комил ЖУМАНИЁЗОВ, республика Ёшлар Иттифоқининг котиби:

— Бундан уч йил олдин комсомол конференцияларида демократия ҳақида, мустақиллик тўғрисида, сиёсий ўқувлару бажара олмаслигимиз аниқ бўлган қарорларнинг неча банди бажарилмагани ҳақида баҳслашгандик, район комсомол қўмитаси у ёқда турсин, бошланғич, цех комсомол ташкилотларига сайловларда нега муқобил номзод қўйилмаганини муҳокама қилгандик. Энди замон ўзгарди, ёшлар учун ҳам ишлайдиган вақт келди. 1992 йилни ёшларга ғамхўрлик йили бўлди, десак бўлаверади. Талабаларни ҳимоя қилиш ҳақидаги қонунлар, хорижга ўқувчилар юбориш, ёш ватандошларнинг биринчи анжумани... яхши ишлар ўз йўлига. Бироқ, ёшлар ташкилотининг номигагина сақланиб қолганлигини ҳам тан олишимиз керак. Ҳайриятки орамизда фидойи ёшлар кўп. Ташкилот келажагига ишонадиганлар кўп. Улар ҳозир менимча, бир нарсадан — ёшлар ташкилотининг жамоат-давлат ташкилоти сифатида фаолият кўрсатишидан умидворлар.

ХУЛОСА ЎРНИДА

Менимча, конференция кутилганидан ҳам яхшироқ ўтди. Баҳс-мунозаралар узоқ давом этди. Айтилган таклифлар, кўтарилган муаммолар ёшлар иттифоқининг энди қайси йўлдан бориши кераклигини белгилаб берган бўлса ажаб эмас. Яна қайта шаҳар Ёшлар Иттифоқи кенгашининг раиси қилиб сайланган Илёс Қодиров уларни инобатга олар. Кўпчилик-кўпчилик-да, энг тўғри хулосалар ҳам кўпчиликнинг айтганларидан келиб чиқади.

Муяссар МАНСУР қизи, «Туркистон» шарҳловчиси.

Чирчиқдаги «Электркимёсаноати» ишлаб чиқариш бирлашмасида кўплаб ёшлар меҳнат қилишади. Сиз суратда кўриб турган Гулнора Аҳмедова тажрибали лаборантлардан биридир. У бу ерда ишлаб чиқарилаётган турли маҳсулотларнинг сифатини текширади. Ўз вазифасига сидқидилдан муносабатда бўлаётган ёш мўъжизакор ҳамкасбларининг ҳурматини қозонган.

Д. АҲМАД олган сурат.

Булар икир-чикирлармми?

Минг марта эшитгандан...

Мустақиллик шароитида ҳар биримиз ўз ишимизга талабчанлик ва масъулият билан ёндашишимиз лозим бўлади. Бу айниқса биз бошланғич таълим ўқитувчиларига тааллуқли. Чунки мустақиллик фарзандларини биз тарбиялаймиз. Уларни илк қадамданоқ ўз она юртини севишга, ардоқлашга ўргатишимиз керак. Ўз миллий қадриятларимизни, халқимиздан чиққан улуғ алломаларни улар қалбига сингдиришимиз мустақиллигимизни мустаҳкамлашнинг муҳим белгисидир.

Лекин... Бир муаммо бор. Ёш болаларга ҳамма нарсани сўз билан уқтириб бўлмайди. Минг марта эшитгандан деганларидек уларга кўргазмали воситалар орқали фикрни тушунтирмоқ қулай. Аммо бизда шу масалада етишмовчилик мавжуд. Мустақиллигимизга бир йилдан ошди-ю, лекин уни ифода этувчи мактаб учун махсус тайёрланган суратлар, лавҳалар, нишонлар кам. Байроқлар, герблар энди дўконларга чиқиб қолди. Лекин ўқувчи учун қимматлик қилади. Яқинда қабул қилинган мадҳияларни газеталардан қирқиб олиб, болаларга ўргатаяпмиз. Қанийди, мадҳия алоҳида рангли қоғозда плакат тарзида босиб чиқарилса...

Ёки мана яқинда Алишер Навойининг туғилган куни нишонланди. Биринчи синф боласига у ҳақда кўп гап айтолмайсиз. Қани ҳазратнинг ажойиб сурати бўлса-ю, доскага осиб қўйсанг. Яна бир мисол куни кеча Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 510 йиллиги куни нишонланди. Ул зоти муборакнинг суратларини қаердан топамиз?

Яхшиям жонимизга газета-журналлар киради. Рангсиз бўлса-да, улардаги суратларни қирқиб амаллаяпмиз. Худди шундай методик қўлланмалар тўғрисида ҳам айтиш мумкин. Уларни тополмай жонимиз ҳалак. Наҳотки уларни лоақал ҳар бир ўқитувчига биттадан етадиган қилиб чиқариб бўлмаса? Бизнинг 273-мактаб бошланғич таълим ўқитувчиларида ҳам у деярли йўқ. Бу тўғрида ҳам барча катталар, қолаверса, халқ таълими мутасаддилари жиддий бош қотирсалар яхши бўларди. Гарчи булар бир қараганда майда нарсалардек кўринса-да, асли юқорида айтганимдай, мустақилликни мустаҳкамлаб, Ўзбекистонни дунё ичра ўз муносиб ўрнини олишини таъминловчи ёшлар тарбияси шунга боғлиқ.

Мастура РИХСИЕВА, Тошкент шаҳри.

Булар икир-чикирлармми?

КЕЧА · БУГУН · ЭРТАГА

● **КЕЧА** Қозонда Татаристон Республикаси Олий Кенгашининг сессияси очилди. Республика Президенти Минтимер Шаймиевнинг шу йилги бюджет мактуби муҳокама қилина бошланди. Халқ ноиблари йўл жамғармаси ҳақидаги, Татаристонни оммавий қирғин қуролидан ҳоли зона деб эълон қилиш тўғрисидаги, маҳаллий кенгашлар ва маҳаллий ўзини-ўзи бошқариш ҳақидаги қонун лойиҳаларини ҳам кўриб чиқадилар.

● **ИНГУШЕТИЯ** аҳолиси Президент сайловида зўр фаоллик кўрсатди. Якшанба куни кечқурунгача сайловчиларнинг 97,1 фоизи овоз бериб бўлди. Сайлов ҳақидаги низом қоидалари бирон-бир тарзда бузилгани қайд этилмади. Узил-кесил якунлар душанбада эълон қилинади. Ингушетия республикаси аҳолисининг мутлақ кўпчилиги 38 яшар генерал Руслан Аушевни тўла-тўкис қўллаб - қувватлашини намойиш этди.

● **КУНИ-КЕЧА** Лотин Амриқосидаги ахборот агентликлари қуйидаги ташвишли хабарни тарқатдилар. Унда айтилишича, Бразилия Федератив Республикаси СПИДга чалинган одамлар бўйича Лотин Амриқоси мамлакатлари орасида биринчи ўринни эгаллар экан. Мамлакатда «XX аср вабоси» юққан одамлар ҳозир 13 миллионга етибди. Демак, Бразилиядаги 138 миллион аҳолининг ўндан бири бу дарди бедавога йўлиққан экан.

Шу вақтгача табиий газлаштирилмаган, ичимлик суви етиб бормаган, электр чироқлари ўтказилмаган қанчадан-қанча қишлоқлар бор. Улар ўз бахтли кунларини кутиб яшашяпти. Мана, Сурхондарё вилоятининг Ангор жамоа ва давлат хўжаликларига, Термиз, Қизириқ, Музрабод, Жарқўрғон районларига ниҳоят табиий газ етиб келди.

Иккинчи трестнинг 5-механизациялашган кўчма колоннаси ишчилари 444 километр узунликдаги газ қувурини ётқазишди. Энди 1763 қишлоқ хонадонлари газлаштирилган, демак 1763 хонадон аҳли хурсанд, шод.

И. Хўжаев тасвирга туширган ушбу суратда сиз 2-трест ишчиларини кўриб турибсиз.

КЕЧА · БУГУН · ЭРТАГА

● **ТОЖИКИСТОНДА** шу йил 1 февралдан бошлаб, халқаро телефон алоқаси нархи 4 баробар ошди. Энди Душанбедан АҚШга сим қоқишнинг бир дақиқалик баҳоси 432 сўм бўлди. Шаҳарлараро телефон алоқаси ҳам қимматлашди.

● **КЕЧА** Югославия Иттифоқ Республикасининг Президенти Добрица Чосич Руминия пойтахтига амалий ташриф буюрди. У Руминия давлатининг бошлиғи Ион Илиеску билан музокара ўтказди. Икки томонлама муносабат масалалари муҳокама қилинди.

● **УКРИНФОРМ** ахборот агентлиги мухбирининг хабар қилишича, Львов шаҳрига бориладиган кўчма ёнидаги насос станциясида чуқур қазиётган ишчилар 15 миллион йил ётиб, тошга айланиб қолган дарахтни топиб олишди. Украина фанлар Академиясининг Львов табиатшунослик музейи мутахассислари шундай хулосага келишди. Ҳозир антиқа топилма Львов табиат тарихи томоша боғида сақланмоқда.

● **ПРИНСТОН** дорилфунунининг Зудро Вильсон номли ижтимоий муаммолар ва халқаро муносабатлар мактабида «Совуқ уруш» тугашига тарихий назар» деган мавзуда мўътабар халқаро конференция очилди. Анжуманда АҚШнинг собиқ давлат котиби Жорж Фульц, мудофаа вазири Фрэнк Карлуччи АҚШнинг ядро қуролларини назорат қилишга оид музокаралардаги вакили Пол Нитце, АҚШнинг СССРдаги элчиси Жек Мэтлок, собиқ-СССР Ташқи ишлар вазири Александр Бессмертних қатнашмоқдалар.

Мухбир жўнатинг, муҳаррир

«ҲАҚИМИЗНИ УНДИРИБ БЕРИНГ»

Вазифамизга кўра биз, газетанинг ўз мухбирлари, доимий хизмат сафарларида бўламиз. Бугун шу ерда бўлсак, эртага юз чақирим нарида. Йўлда юрганингдан кейин ҳар хил воқеаларнинг шоҳиди бўларкансан, яхши-ёмон билан суҳбатлашишингга тўғри келади. Сени биров танийди, бошқаси эътибор ҳам бермайди. «Юрган — дарё...» деганлари шу бўлса керак-да. Баъзида ўз уйимиз — таҳририятда бўлаётган ўзгаришлардан, янгиликлардан, иссиқ-совуқлардан бехабар қолишимизнинг асосий сабаби ҳам шу — сонсиз сафарлар...

«Туркистон» ҳар куни Сиз азиз муштарийлардан кўплаб мактублар олади. Уларнинг ортида бизнинг, «Туркистон» ижодкорларининг бир оғиз сўзига, озгина эътиборига илҳақ бўлиб кўз тикиб турган ўшанча одамлар бор. Буни ҳаммамиз яхши англаб етамиз. Хатларнинг мавзу доираси ҳам шунга яраша. Аксарияти шикоят хатлари. Мана шу ўринда бир нарсани алоҳида таъкидлаб кетишни истардик. Жойлардан йўлланаётган барча мактублар, энг аввало, шикоятлар биз газетачиларнинг диққат марказимизда бўлади:

— Одамлар «Туркистон»га арз қилишиптими, демак, улар бизга ишонишяпти!

Яқинда Бош муҳарриримизнинг топшириғи билан менга бир шикоятни тутқазишди. Фарғонадан, янги ташкил этилган Фурқат туманидан экан бу мактуб.

«Ҳурматли, газета ходимлари, — деб ёзишибди унинг муаллифлари. — Бизнинг Фурқат номидаги давлат хўжалигимиз 1989 йилдан бошлаб ишлаб чиқаришнинг ижара усулига ўтди. Илгари деҳқончиликдан зарар кўриб, ортиқча сарф-харажатларга йўл қўйиб келган хўжалигимиз ижара шароитига ўтгандан сўнг маҳсулот етиштириш кескин ошди, харажатларимиз камайди... Бироқ кейинги тўрт йил мобайнида совхоз маъмуриятининг айби билан шартномаларимиз тўрт марта ўзгартирилди. Жумладан, биз меҳнат қилаётган Латипов номли 6-бўлимда ҳам бир талай муаммолар йиғилиб қолган. Бухгалтериямиз тўғри ишламайди, одамларга томорқа учун берилган ерларни текшириб кўриш керак. Бўлим бошқарувчимиз бўлимдан экиш учун уч гектар ер олган, фарзандлари ўз ишларидан ташқари шу ерда ҳам ишлашади. У кишининг уйи газлашган қишлоғимизнинг учдан икки қисмига эса газ етиб боргани йўқ. Керакли одамларга ҳар қандай йўллар билан газ тортилган. Ҳурматли Ж. Раззоқов! Бизга мутахассисингизни юборишингизни ва айбдорларга нисбатан тегишли чора кўришингизни сўраймиз, деб бир гуруҳ ишчилар номидан Асрақулов, Н. Қодиров, Мамажонов, Раҳимова, Асрақулова ва бошқалар». ЖАМИ ЎН САККИЗ ИМЗО.

Шикоят хатини олиб тўғри Фурқат туманига жўнадим. Фурқат номли давлат хўжалиги Фарғонадаги энг бақувват хўжаликлардан, 4668 гектар ерда деҳқончилик қилишади, унинг салкам 2830 гектари пахта майдонларидан иборат. Хўжаликнинг бош иқтисодчиси Муҳаммадали Бектошев ва бош агроном Алишер Деҳқоновлар билан биргаликда «олтинчи»га, шикоятчилар ҳузурига йўл олдик. Хатда таъкидланган рақам ва маълумотларнинг нечоғли тўғри ёки нотўғри эканлигини улар билан биргалашиб таҳлил қилдик.

Аввало шуни таъкидлаш керакки, ижара ишлаб чиқаришнинг энг илғор усулларидан, хусусийлаштиришга йўналтирилган дастлабки қадамлардан бири саналади. Амалдаги қонунларда шу усул бўйича тузиладиган меҳнат шартномаларининг энг кам ёки қуйи чегараси беш йил деб кафолатлаб қўйилган. Хўжаликда мана шу қоиданинг бузилганлиги рост...

Шикоятчиларнинг асосий эътирозларидан бири — бу режадан ортиқча ишлаб топилган ҳосил учун тўланадиган мукофот пули ҳисобидан «бекордан-бекорга 45,2 фоиз миқдорида солиқ ушлаб қолинаётганлиги».

— Биз билан маъмурият ўртасида тузилган шартномага кўра мукофот пулимиздан фақат ўн фоизигина ушлаб қолиниши керак эди, холос, — дейди арзнома муаллифларидан бири Неъматжон Асрақулов. — Бўлим ҳисобчиси эса бундан ташқари яна 45,2 фоиз солиқ тўлайсизлар деяпти. Бу қанақаси бўлди?

«Бекордан бекорга ушлаб қолинаётган 45,2 фоиз» солиқ аслида бўлим ҳисобчисининг «кашфиёти» эмас, ҳурматли хат муаллифлари. Унинг 37 фоизи меҳнаткашларни ижтимоий муҳофазалаш жамғармаси учун, уч фоизи «Меҳнат» биржаларининг фаолиятини шакллантириб туриш учун ва ниҳоят 5,2 фоизи эса хўжалик ишчиларининг қўшимча меҳнат таътиллари жамғармаси учун сарфланади. Бу — қонун йўли билан кафолатланган. Уларнинг умумий йиғиндиси ўша Сизлар таъкидлаётган «бекордан бекорга 45,2 фоизни» ташкил қилади. Буни ҳар бир ижарачи ёки совхоз ишчиси билиши шарт. Қолаверса, бўлим маъмурияти билан Сизларнинг ўртангизда . тузилган шартноманинг 4-пунктида ҳам бу алоҳида таъкидлаб кўрсатилган эди...

Газетага шикоят йўллашдан олдин ёзилажак ҳар бир сатр устида жиддийроқ бош қотириш, ҳар битта рақамнинг тўғри ёки нотўғрилиги хусусида, керак бўлса, жойлардаги мутахассислардан, хўжалик ҳисобчиси ва иқтисодчилардан маслаҳат олинганида эди, ўша жойнинг ўзида ҳал қилиниши мумкин бўлган муаммога жумҳурият матбуотининг вакили аралашиб ўтирмаган бўларди.

Бундан ташқари, шикоятчилар «1991 йил учун тўланган тола пулининг учдан икки қисмини ҳам ололганимиз йўқ» деб ёзишади. Хўжаликнинг йиллик ва ойлик ҳисоботларини кўздан кечирганимизда шу нарсага иқрор бўлдикки, режадан ташқари топширилган беш фоизи ишчиларга тўла тақсимлаб берилган. Буни хат муаллифларининг ўзлари ҳам тасдиқлашди. «Бўлим бошлиғи ва бошқа амалдорларнинг уйлари газлашган» деган эътироз бўйича ҳам шуғулланишимизга тўғри келди. Гапни ортиқча чувалаштиришнинг ҳожати йўқ бўлса керак. Масалан, бўлим бошқарувчисининг хонадони катта қатнов йўлида жойлашган бўлса, бунинг учун у айбдор эмас-ку! Хонадонларни газлаштириш ҳам хўжаликнинг ўз режасига мувофиқ олиб бориляпти. Хуллас, ана шунақа гаплар.

Хат муаллифлари биздан ранжимасинлар-у, шу ўринда оддий бир ҳақиқатни яна бир марта таъкидлашга мажбурмиз. Ҳали кўпчилигимизда ҳуқуқий билимларимиз, иқтисодий кўникмаларимиз тўла шаклланган эмас. Агар биз ростакамига саводли бўлганимизда эди, дейлик, юқоридаги арзнома эгалари расман тасдиқланган меҳнат шартномасини бузганлиги учун хўжаликнинг меҳнат жамоаси Кенгашини судга топширишган ва ўз ҳақларини талаб қилиб олишган бўлардилар.

Бир пайтлар ҳар битта хўжалик ёки ишлаб чиқариш корхонасида ишчилар учун махсус иқтисодий ўқувлар ташкил этилар, унда соҳанинг билимдонлари турли иқтисодий мавзуларда сабоқ бериб боришар эди. Бироқ мана шу фойдали тадбирлар ҳам «Сиёсий ўқиш»ларга қўшилиб «дафн этилди». Эҳтимол, бунга иқтисодий ўқишларга ҳам сиёсий тус бериб юборилганлиги сабаб бўлгандир. Яна ким билади дейсиз! Бизнингча, ҳар битта хўжаликда ана шу ўқувни қайта тиклаш мавриди келди. Фақат уни тушунарли тилда, «деҳқонча» қилиб, ҳамма англаб етадиган тарзда шакллантириш керак.

Азиз муштарийлар, таҳририятга мактуб йўллаётганингизда ва айниқса, «мухбир жўнатинг» дейишдан олдин ўз фикрларингизни синчиклаб таҳлил қилиб чиқишингизни маслаҳат берардик. Газетанинг битта мухбирини кўрсатилган манзилгоҳга бориб келиши учун катта харажат сарф бўлишини ўзингиз ҳам тушуниб етасиз, деб ўйлаймиз.

МАНА, ҚЎЛИМДА яна битта шикоят хати. Буниси Андижондан. Ишқилиб, ундаги эътирозлар ўринли бўлсин-да. Бу фақат менинггина эмас, мен қатори ишлаётган ҳамма мухбирларнинг гапи...

Рустам БОЙ МУҲАММАД, «Туркистон»нинг Фарғона водийси бўйича ўз мухбири.

«Бир рубобнинг икки тори»

ХАТОЛАРДАН ХАТОЛАР ТУҒИЛАВЕРАДИ

«Бу мактубни юрагим тўлиб кетганидан ёзаяпман. Аслида пушаймонларим кўнглим тубида мангу яшашга маҳкум эдилар. Ахир ким ўз туққан онасини қоралайди! Ким ўз онасига менинг бахтсизлигимга сиз сабабчисиз», дейди. Уйлай-ўйлай етиб келган жойим шу бўлди.

Ҳар ким ўз бахтсизлигига ўзи сабабчи, дейдилар. Бироқ, мен оила қурганимга бир йил ҳам тўлмаган келинчак, ҳали турмуш нималигини, ҳали ҳаётнинг ёзилмаган қонунлари борлигини билмасдим.

Шу ёшга етиб бирор марта ҳам ойимнинг чизган чизиқларидан чиққан эмасман. Турмуш қурганимдан кейин ҳам бу ҳол ўзгармади. Янги уйимдаги гапларни онамга таширдим. Ҳар сафар уйга борганимда бир талай кўрсатмалар билан қайтардим. Энди чуқурроқ ўйлаб қарасам, бу қадар гўл бўладиган ёшда эмас эканман ўша пайтда. Институтни битириб, ишлаб, кейин турмушга чиққандим.

Тушган жойимни ёмон деёлмайман. Қайнона, қайнотам кекса, бировнинг дилига озор бермайдиган одамлар эдилар. Эрим тўғрисида-ку, бир оғиз ёмон гап айтолмайман. Бир йил яшаб, бирон марта уришмаганман.

Бинойидек яшаб келаётган эдим. Эрталаб ишга кетаман, кечқурун келиб, овқат қилиб, у ёқ бу ёқни йиғиштирган бўламан. Ҳомиладор деб, кўпам ишга буюришавермасди. Фақат қайнисинглимнинг юраги торроқ, қилган ишим кўпда ёқмасди. Ўзининг тиниб-тинчимаслиги майли, бировниям тинчитгани қўймасди Имтиҳон пайтими, таътилми, унга барибир. Уйлар чиннидек топ-тоза, ҳамма нарса жой-жойида бўлиши керак. Тез-тез айтишиб қолардик.

Ойимнинг маслаҳатлари билан икки-уч марта касалхонада «сахранение»да ётдим. «Чол-кампирга қизлари қарашсин, сен чўри эмассан», дейишди. Хуллас, тушган жойимда омонатдек яшардим. Ойимнинг режаларига кўра, биз эр-хотин алоҳида туришимиз керак эди. Ҳали турмушга чиқмасимдан «дом» олиб қўйишганди. Буни қайнона-қайнотамлар билишмас, бу киши эса уй тўғрисида гапиришим билан оғзимга уришарди. — «Қайтиб оғиз очма», деб.

Бир йил давомида уч-тўрт марта аразлаб уйга кетдим. Эрим бориб олиб келарди ҳар сафар. Касалхонадан чиқиб, тўғри уйга ўтиб кетганимда эса эрим ҳам кечирмади. Қайнонамми, овсинларимдан бирортасими, келиб олиб кетар, деб роса кутдим. Лекин ҳеч ким келмади. Бу кишининг ишхонасига телефон қилиб, ўпкаладим. «Сени ҳеч ким ҳайдагани йўқ, истасанг кел, истамасанг ўзинг биласан», деган жавобни эшитдим. Яна ойимнинг гапларига кирдим — ўзим бормадим.

Эримнинг феълини билардим. Гуноҳ қилган одамни ҳеч кечирмасди. Билиб туриб шу йўлга юрдим. Уйпаганимдек қайтиб мени сўраб келмади. Ҳатто қизчамизни кўришни истамади.

Ҳозир қизимиз тўрт ёшга кирди. Ҳар сафар «дадам қани!», деб сўраганида ич-ичимдан эзилиб кетаман. Ойим эса менбоп куёв излаяптилар. Лекин энди қайтиб турмушга чиқармиканман!

МАЛОҲАТ, Тошкент».

МАКТУБНИНГ қолган қисми ҳам пушаймонларга тўла. Ўзини-ўзи кечиролмаётган аёл ўкинчларини сўзлаб адо қилолмайди. «Дадам қачон келадилар», деб тинимсиз сўроқлайдиган қизгинага эса на ёлғон сўзлаб, на ростини айтиб бўлади.

Нима бўлди ўзи оилаларимизга? Қачондан буён қизларимизнинг турмуши бузилганидан номус қилмайдиган бўлиб қолдик? Эри командировкага кетган келинчак ўз уйида уч-тўрт кун туриб қолса, қўшниларимиз нима деб ўйлашаётганикин, деб истиҳола қиладиган аёллар қани? Қизларимизни ҳатто меҳнатдан қизғониб, нимага эришардик? Тани тинч бўлганидан жони тинч яшагани афзал эмасми?

Яқинда бир онахон ҳақида мақола бергандик. Тиббиёт техникумини битириб турмушга чиққан қаҳрамонимизга қайнотаси «ҳамширалик қилмайсиз», дейди. Қизалоқлик чоғидан оппоқ халат кийишни орзу қилган келинчак ўша кундан бошлаб ишга бормайди.

Ҳозир-чи? Бирор бир ўқув даргоҳини амаллаб битирган келинга турмуш ўртоғини, қайнонасини «уйда ўтирасиз», деб кўрсин-чи? Эртасигаёқ остонада қудалар пайдо бўлишади. Нима учун ишламайди, умид билан ўқитганмиз ва ҳоказо гапларни эшитасиз. Улар учун қизларининг бахти эмас, ишлаш, ишламаслиги муҳимдек фикр юритишади.

Чиққан қиз чизиқдан ташқари, дейишган қадимгилар. Шунинг учун ҳам тушган жойда тош бўлиб қотарини илтижо қилишган.

— Сизларнинг даврларингда ҳам ажралишлар бўлганми? — деб сўрайман саксонга яқинлашиб қолган онахондан.

— Эҳ, бизнинг даврларда аёллар ҳатто кундош билан ҳам келишиб яшайверишган. Нафақат боқувчисини йўқотиш, балки болаларини тирик етим қилиб қўйиш аёлларни бу йўлдан қайтарган.

Бизлар-чи? Биз учун боқувчисини йўқотиш, деган гап ҳеч нарса эмасдир. Балки беваликни афзал кўрган аёлларимиз эрларидан кўпроқ топарлар. Балки шу сабаб ҳам ажралишлар кўпдир. Бир (икки, уч) боламни амаллаб боқиб оларман, деган хаёл охирги қадамни қўйишга туртки бўлар. Лекин болалар-чи? Уларни тирик етим қилиш барибир гуноҳ-ку?! Болалар оиланинг устуни, дейишади. Улар сабаб барбод бўлмай қолган оилалар ҳам кўпдир. Кейинчалик улар ажрашиб кетмаганларига шукрона қилгандирлар.

— Кетма-кет болали бўлганим билан аҳвол ўзгармади — дейди ҳамсуҳбатларимдан бири. — Эрим ичишни, қайнонам қилдан қийиқ ахтаришни қўймасди. Кунора дўппослашлар жонимдан ўтиб, қадримга йиғлай-йиғлай уйимга кетиб қолдим. Болалар ҳам мен билан бирга кетишди. Икки ой ойимникида турдик. Ишонасизми, ҳар куни кичкинам «дадажон» деб уйқудан уйғонарди. Менимча у ҳар уни дадасини туш кўрарди. Катта ўғлим индамайди-ку, икки-уч кунда бир «дадам боғчага келмаяптилар, балки касал бўлиб қолгандирлар?» деб юрагимни эзади. Аввалига ойим ҳам ажралишимизга рози эдилар. Кейин болаларнинг аҳволини кўриб, яна бир марта яшаб кўришимни сўрадилар. Қариндошлар ўртага тушиб, бизни яраштиришди. Хўжайиним бошқа ичмасликка сўз бердирди. Энг муҳими айтганларида турдилар. Улар ҳам болаларни шунчалар соғинибдилар-ки, икки-уч кун кўзларидан қўймай юрдилар.

Шу-шу яхши яшаб кетдик. Овсин туширганимиздан кейин «дом»га кўчиб чиқдик. Ҳозир эса биздан-да бахтиёррок оила йўқ.

ЛЕКИН ҳамма вақт ҳам болалар оилани сақлаб қололмаяптилар. Қизларини судма-суд етаклаб юрган, куёвлари топармон-тутармон бўлмагани сабаб қизларини ажратиб олаётган оналар набиралари ҳақида ўйлаётганлари йўқ.

— Қизим тағинам яшади куёвимиз билан. Тақдирига тан бермоқчи бўлди. Лекин ўйлаб кўринг, оилани боқишга куёв етиб-етмайдиган, маош кунини кутиб яшайдиган бўш-баёв бўлса унга ҳам кечириб бўладими? Турмушга чиққанига икки йил бўляпти-ю, ҳали битта рўмолча олиб бергани йўқ. Қайнона, қайнотаси-ку, ювош одамлар. Умуман бу хонадонда уриш-жанжал йўқ, лекин барака ҳам йўқ. Битта телевизор олиш учун умр бўйи йиғинадилар. Бунақа яшаб бўладими? Набирам ҳам ҳозир биз билан бирга. Ўзимнинг номимга ўтказиб олмоқчиман. Қизимни эса бу сафар сўраб-суриштириб эрга бераман. Оғзимиз бир куйди, ўқиган, фалон жойда ишлайди, дейишса лаққа тушибмиз...

Бу гапларни она бўлмиш аёл кишининг айтаётганига агар ўз қулоқларим билан эшитмаганимда ишонмасдим. Нимага ишониб бу аёл қизини эридан ажратиб олди? Балки бу сафар ҳам топармон-тутармон куёв учрамас. Балки қизининг пешонасига «қўғирчоқдек» кийинтириб, машинада олиб юрадиган куёв битилмагандир. Унда нима бўлади? Яна куёвдан воз кечишадими?

Нахотки бахтни мол-дунё, кийим-кечак билан ўлчаб бўлса? Эр-хотин соғ-саломат, тўрт мучаси бут, яна ширингина қизлари ҳам бор. Бўлак нима керак уларга? Балки вақти келиб, улар ҳам бекаму-кўст рўзғор тебратишармиди? Машина ҳам олишармиди? Нима бўлганда ҳам ўзини ҳақ ҳисоблайдиган бу аёл тузатилмас хатога йўл қўйди. Вақти келиб бу хатони англаб ҳам етар. Фақат ўз жигаргўшасини бахтсиз қилиб қўйгани қолди. Набирасини тирик етимга айлантиргани қолди.

Йил сайин кўпайиб бораётган ажралишлар кўламини акс эттирувчи рақамлар эса кўнглингни оғритади. Ҳар бир оила остида битта-иккита фарзанд тақдири ётганини ўйласанг, ичингдан нималардир узилиб кетгандек бўлади. Бу ажралишларнинг сабаби арзимас бўлса-чи? Бу ажралишларга оналар сабабчи бўлса-чи? Онаки ўз фарзандини бахтсизлигига сабаб бўлар экан, бу дунёнинг дунёлиги қолармиди? Онаки, етти ўйлаб бир кесмас экан, сабр-тоқатдан андишасизликни, шошқалоқликни афзал кўрар экан, хатолардан хатолар туғилаверади.

БИЗГА ЮРАК ютиб, мактуб йўллаган аёлни айбламоқ балки тўғри бўлар. Аслида ҳам ҳар ким ўз тақдирига ўзи айбдор. Лекин онанинг айтганига юриш, умр бўйи шу йўсин тарбия олган, ҳеч қачон ўз мулоҳазаси билан иш кўрмаган аёлнинг хатосини тушунгимиз келади. Балки бу мактуб муаллифининг турмуш ўртоғи таниб олар. Унинг пушаймонларини, эътирофларини ҳисобга олиб, оилани тиклаша урнинар.

Кошкийди шундай бўлса.

Муяссар ИСРОИЛОВА, «Туркистон» шарҳловчиси.

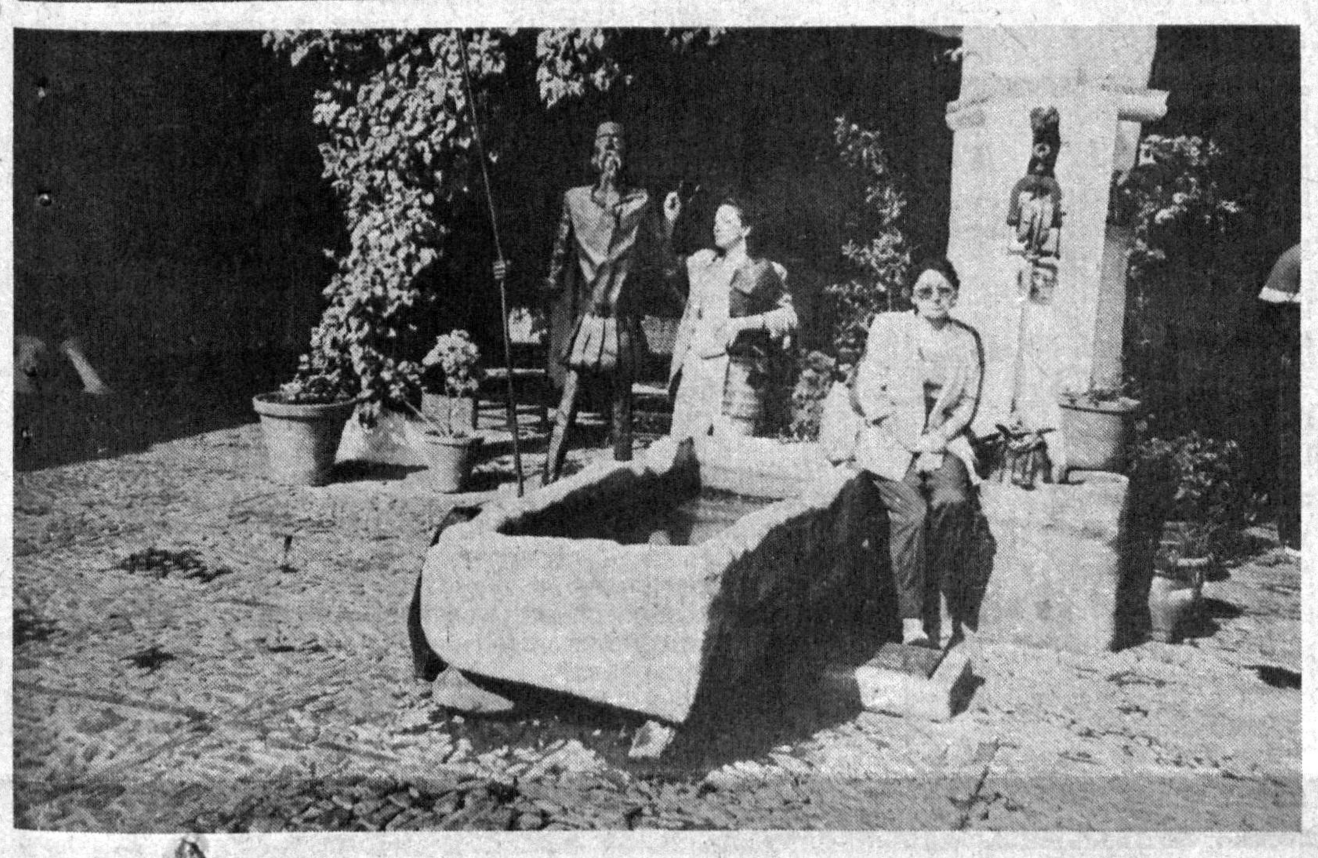

СУРАТДА: ИСПАНИЯ. ДОН КИ ХОТ ЯШАГАН УЙ. Р. ЖАББОРОВ олган сурват.

«НИССАН» — МИНМАЙСАН...

Япония автомобилсозлари уюшмасига аъзо бўлган 11 компания иқтисодий қийинчиликлар туфайли январь ойида автомашиналар ишлаб чиқаришни қисқартиришга мажбур бўлди. Шу ой ичида япон автомобиль заводларида 893909 дона енгил автомобиль, юк машинаси, автобус ишлаб чиқарилди. Бу ўтган йилнинг январь ойидагига нисбатан 13,5 фоиз кам демакдир. Энг кўп талафот «Ниссан» автомобиль корпорацияси ҳиссасига тўғри келди. Улар ишлаб чиқаришни 23,3 фоиз қисқартиришди. Корпорация маъмурияти 1995 йилда ўз автомобиллари тайёрланадиган беш заводнинг бирини ёпмоқчи эканлигини маълум қилди. «Болалар» гуруҳининг «Ниссан» минаман» деб куйловчи хонандасининг орзулари ушалиши гумонга ўхшаб қолди.

(ЎзА).

Меҳригул СОВУТ: «Сизлар билан хайрлашмайман»

МЕҲРИГУЛ дунё кўрган қиз. Урумчилик. Бир йўла икки олий даргоҳни тугатган. Мутахассислиги олий иқтисодчи. Ҳозир Урумчи шаҳридаги ногиронлар жамиятида хизмат қилади. Унинг гапларияш, мулоҳазалариям бизга аввал қизиқ ва ғаройиб туюлди. Кейин...

— **Тошкентга сизни қандай шамоллар учирди? — сўрайман ундан.**

— Болалигимдан бери сизлар томонларни бир кўрмоққа орзуманд эдим. Шул ёқларда катта-катта шаҳарлар, бағри кенг, меҳрли қондошларим борлигини кўп эшитардим. У пайтлари йўллар тўсилган, бизлар бирбирларимизга ғайри кўз билан қарардик. Ўзбекистон, қолаверса, катта Туркистон ҳақида деярли гапирилмасди ҳам. Мана келдим. Кўрдим.

Қайси шамоллар учирди, дедингиз-а, бизнинг жамиятимиз аъзолари сизлар билан ҳам маданий, ҳам иқтисодий ҳамкорлик қилиш ниятидалар. Шунинг учун мени вакил қилиб жўнатишди. Тошкентга келган кунимиз «Ҳуррият» жамияти (раиси Шуҳрат Юсупов жаноблари) вакиллари ила кўришиб қолдик. Ҳамкорликда қўшма корхона очиб, алоқаларимизни янада кенгайтирмоқчимиз.

— **Жамиятингизнинг вазифаси нималардан иборат?**

— Аъзоларимиз асосан ногиронлар. 46 мингдан кўпроқ меҳр ва мададга муҳтож бўлмиш инсонларни бирлаштириб, қўлимиздан келганича ёрдам бераяпмиз. Ҳукуматимиз ажратган маблағ ҳисобидан иш юритамиз. Яна ҳар хил хайрия жамғармалари ҳам кўмаклашади. Савобга не етсин. Худонинг ўзи қўллайди.

— **Умуман иш юритиш, ишлаш услублари сизларда қандай?**

— Олайлик, мен хизмат қилаётган жамиятда жами 15 киши ишлаймиз. Шулар орасида битта менинг ўзим уйғурман. Жуда аҳилмиз. Вазифаларимиз ҳар хил тармоқлар бўйича тақсимланади. Ҳар биримиз алоҳида, мустақил иш юритамиз. Бир-биримизга халақит бермаймиз. Ҳар ким ўз вазифасини сидқидилдан бажаради. Фақат ҳар олти ойда, бир йилда йиғилишиб ҳисобот берамиз. Ким нима иш қилди? Камчиликлар, ютуқлар очиқчасига айтилади. Уддалай олмаганлар бўшаб кетаверади. Бошимизда туриб дўқ урадиган хўжайинлар йўқ. Нима кераги бор бекорчи хўжайинларнинг?

— **Мана Самарқанд, Тошкентни ўз кўзингиз билан кўрибсиз. Бизнинг одамларнинг яшаш шароитлари қандай экан?**

— Нима десам экан, ҳар кимники ўзига. Мен шаҳар билан қишлоқ одамларининг яшаш тарзларини яхши биламан. Бу ёқдаям кузатдим. Шаҳарда ҳаёт анча енгил. Фақат пулинг бўлса бас. Лекин қишлоқда бошқача. Меҳр-оқибат анча баланд. Бу мени ҳайратга солмайди. Негаки, бизда ҳам шундай. Деярли фарқи йўқ. Тўғри, Хитойдаям ҳаёт яхши, одамлар тўқ, фаровон яшашаяпти. Бунга етиб келгунимизча қанча заҳматлар чекилганини бизлар биламиз. Ҳозир сизларда ҳам катта йўлга тушиб олгунча қийинчиликлар бўлади. Бу табиий. Ўзбеклар катта халқ. Сабр-бардошли. Кураш кўрган. Чиниққан.

— **Нималардан ҳайратландингиз?**

— Қондошларимнинг кўнгли очиқлигидан, самимийлигидан. Лекин... уйларингизнинг баланд-баланд деворларию-дарвозаларига катта қулфлар осиб ташланганн ғайритабиий туюлди менга. Ҳамроҳлик қилган Шуҳрат акадан сўрадим ҳам: «нима, сизларда шунчалик ўғрилар кўпми?» деб. У киши афсус билан «ҳа, кўп. Лекин уларга қарши курашишяпти. Илдизларини кесишяпти» деди. Яшириб нима қиламан, оддийгина ўзим кузатган воқеалардан яна бири тирбанд автобус, троллейбус ва трамвайларда чўнтаккесарнинг ҳеч нарсадан ҳайиқмай ўғрилик қилишлари ва ҳайдовчиларнинг йўл чироқларига бўйсунмаслиги...

— **Сизларда қўрқишадими?**

— Бўлмасам-чи? Ўғрилик қилган чўнтаккесарни шунақа даҳшатли жазолашадики, айтолмайман... Аввало халқнинг ўзи уларнинг адабини беради. Шармандаю-шармисор қилади. Йўл ҳаракатини бузиш жиноят. Масалан, мен ишга велосипедда бораман. Энг оммавий уловимиз ҳам шу. Агар белгиланган йўлдан чиқиб кетсам ё қизил чироқда ўтиб кетсам, назоратчи тўхтатиб 5 юан жарима солади. Қоидани буздимми, жазоласа ғинг демайман. Гап қайтариб қўрслик қилсам, урди худо. Бизда шунақа. Қонунлардан қўрқиб яшаймиз.

— **Меҳригул, сиз ҳам, биз ҳам алҳамдиллилоҳ, мусулмонмиз. Худога минг қатла шукрки, асрлар мобайнида сиғиниб келаётган урф-одатларимиз бор. Ана шундай муқаддас удумларимиздан бири тўйлар. Сизларда ўғил уйлантириш, қиз узатиш сингари урфлар қандай?**

— Ўзбекларникидан деярли фарқ қилмайди. Карнай-сурнай садолари, никоҳ ўқитиш, эл-улусни чорлаш... ҳаммаси бир. Фақат тўйдан олдин келин ҳам, куёв ҳам дўхтирлар назоратидан ўтказилади. Агар уларнинг қонлари тўғри келиб қолса ё қариндошларнинг фарзандлари бўлсалар, никоҳга рухсат берилмайди. Яна бир муҳим шарти, иккаласидан бирортасида юқумли касаллик борлиги аниқланса ҳам қўйилмайди. Бу шартларга ҳеч ким қарши боролмайди! Аксинча жазоланади.

МЕҲРИГУЛ билан суҳбатлашаётганимизда хонага бир деҳқонсифат, оддийгина кийинган киши кириб келдилар. Салом-аликдан сўнг танишдик. Ногиронлар жамиятига яқиндан туриб меҳрмурувват кўрсатаётган инсон Раҳмон Пўлат Урумчи шаҳридаги меҳмонхона ва ошхоналар бош директори экан.

— Эллик иккига кирганимда диндошларим тупроғига қадам қўйганимдан бениҳоя шодман. Самарқандни зиёрат қилдим. Кўнглим тоғдай ўсиб кетди. Яна бир Ургут деган гўшани ҳам томоша қилдик. Э, Ўзбекистон жуда гўзал экан.

Менинг саводим йўқ. Ўқимаганман. Худога шукрки, нон насиба сочилган экан, юракдан чиқариб сизларга ёрдам бермоқни ният қилдим. Яшириб нима қиламан, пулим, давлатим ўзимга етарли. Урумчида истаган нарсамни қуришим мумкин. Қўлим узатган ерга етади. Аммо Ўзбекистонда яшаётган дилдошларимга айрим озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб бермоққа шартномалар тузаяпмиз. Савоб яхши-да. Мана Меҳригул хайрли ишларни бошлаяпти. Шулар билан ҳамкорлик қилсак куймаймиз.

...ДАРВОҚЕ, Меҳригул эндигина ўттиздан ошибди. Қанча мамлакатларни кўрган. Оилада энг тўнғичи. Онаси муаллима, отаси сув муҳандиси. 6 қиз, бир ўғил. Ташвишлари ўзига етгулик. Лекин шунча юмушлари бўла туриб, яна ўзбекистонлик қондошларига ҳам мурувват кўрсатмоққа бел боғлаган бу қизнинг иродасига балли. У билан анча гаплашдик. Сўнгра «майли, яна кўришгунча» деб узр сўраб, қўлимни узатсам, у «йўқ, сизлар билан хайрлашмайман. Бизлар энди кўришдик-ку!», деди кулиб.

Норқобил ЖАЛИЛ гурунглашди.

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР·ХАБАРЛАР·ҲОДИСАЛАР

ХОРИЖДА НИМА ГАП?

● ИРОҚДА миллий пул бирлиги динорнинг долларга нисбатан қадри пасаймоқда. Жазоирнинг АПС ахборот маҳкамаси шу ҳақда хабар беради. Ироқ иқтисодчилари бу ҳолни янги Америко ҳукуматининг Бағдодга нисбатан давом эттираётган сиёсий тазйиқлари натижаси, деб баҳолашмоқда. Бир динорнинг 3,1 долларга тенглиги расман белгилаб қўйилган бўлса-да, «қора бозор»да бир динор 35 долларга сотилмоқда. Шу кунларда Бағдодда озиқ-овқат ва саноат молларининг нархи ҳам ошди.

● ҒАРБИЙ Туркиянинг Бурса вилоятида 17 турк альпинисти ном-нишонсиз йўқолди. Онадўли ахборот маҳкамасининг хабар беришича, Истанбулдаги Йилдиз дорилфунунининг бир гуруҳ талабалари шу вилоятда жойлашган 2543 метрли Улутоғ чўққисини забт этмоқчи бўлишганда ҳалокатга учрашган. Айни пайтда бедарак йўқолганларни қидириш давом эттирилмоқда.

● СИНХУА ахборот маҳкамасининг хабар қилишича, денгиз соҳилидаги Ляонин вилоятининг Фушун шаҳрида ўн олти ой вақт ичида бир ҳайкал қурилди. 6,5 миллион юанга тушган бу муҳташам обида «маданий инқилоб» даврида оғизга тушган аскар Лэй Фэнга бағишланган. 60-йилларда 22 яшар шу йигит давлат мол-мулкини қутқариш пайтида электр симёғочи остида қолиб ҳалок бўлган эди. Унинг машҳур бўлишига сабаб — ўз кундалигида коммунистик ғояга, раисга ва хизматдошларига чексиз содиқлигини тасвирлаган эди, шу боисдан Мао Цзедун бутун Хитой халқини «Лэй Фэндан ўрганишга» мажбур қилган эди.

(ЎзА).

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ИМПЕРАТОР НОҲАҚ ЭДИ

● МАЪЛУМКИ, қадимда кемалар фақат елканлар ёрдамида шамол кучи билан юрган. Бу эса кўп ихтирочиларни ўйлашга мажбур этган Англиялик ихтирочи Роберт Фултон ҳам елкансиз, шу билан бирга шамол бўлмаса-да, юраверадиган кема ясашни орзу қиларди. Бироқ уни қўллаб-қувватлайдиган шаҳаншоҳ йўқ эди Оврупода. Ўшанда император Наполеон уни авантюрачи дея ҳақоратлаган эди. Бундан дарғазаб бўлган Фултон океан ортига бош олиб кетди. У кетишдан аввал Англиянинг «Бултон энд Уатт» фирмасига буғ машина буюртма берган эди.

Фултон Америкога боргач, дўсти Р. Ливингстондан моддий кўмак топди ва ўз ғоясини амалга оширди. Кема бортига эса Англиядан олиб келган буғ машинасининг двигателини ўрнатди. 1807 йилда кема биринчи бор сувга туширилди.

1815 йилда Наполеон Бонапарт жангда мағлуб бўлгач, уни Муқаддас Алена оролига сургун қилишади. Ўшанда уни оролга елканли кемада олиб кетишаётган пайтда елкансиз юрадиган кема уларни тезда қувиб ўтади. Наполеон ҳайратомуз берган «Бу кемани ким қурган?» деган саволига ўша ўзига таниш «Роберт Фултон»нинг номини эшитади ва шу заҳоти ўзининг ўша пайтдаги ноҳақлигини ҳис этади.

МАШИНА КЎПАЙГАН, БИРОҚ БЕНЗИН...

● ДУНЁДАГИ машҳур автомобил ишлаб чиқариш компаниялари кейинги йил ичида бензинни иқтисод қилувчи двигателлар яратишда улкан ютуқларни қўлга киритишди. Бу ҳақда Канаданинг энергетика ва тоғ руда саноати вазирлиги хабар тарқатди. Хабарда ёзишларича, Япония ва Америко машиналарига бензин сарфланиши 12 фоизга қисқарган. Сиз ўйламанг, машина ишлаб чиқариш ҳам камайган бўлса керак-да, деб. Йўқ, асло. Аксинча, автомобиль ишлаб чиқариш чорак фоизга ортган.

Ҳинд киноси юлдузлари

РЕКХА

ЁКИ УНИНГ СИЗ БИЛМАГАН ФАЗИЛАТЛАРИ ҲАҚИДА

Бу машҳур ҳинд кино юлдузи ҳақида жуда кўп ёзишган. Уни билмайдиган ва севмайдиган кинотомошабин йўқ. Биз Рекханинг ҳаётидаги қизиқарли ва ғаройиб воқеалар ҳақида газетамизнинг шу йил 5 январь сонида ҳикоя қилган эдик. Аммо серфазилат санъаткорнинг ҳаётидан олинган бу воқеалар ҳам денгиздан бир томчи экан. Яқинда у ҳақида янада янги хабарлар эълон қилишди, мақолалар босиб чиқаришди. «Фильм С» ойномаси «Сизнинг эътиборингизга ҳавола этаётган бу мақола ҳам фикримизни тўлдиради, Рекха билан янада яқиндан танишиш имкониятини яратади.

Уни таърифлашга сўз ожиз. «Баччаннинг ижод меваси. Мадонна тимсоли. Иззатталаб хоним. Ихтиёрсиз мазлума. Эркакларни ром этгувчи аёл. Пардозлар қироличаси. Сирли маъбуда...»

Бу дилбар сўзларни яна давом эттириш мумкин. Уларнинг ҳаммаси фақат Рекха ҳақида.

Келинг яхшиси Сиз севган санъаткор билан янада яқинроқ танишинг.

Мен ҳозирги кунда ҳамма Рекха деб атаётган хоним ҳақида ҳикоя қилмоқчиман. Негаки, у билан ўтган дақиқалар оташли, мафтункор эди. Одатда уни Холлевуд фильмлар ассоциацияси юлдузи, дея таърифлашади. Буни унинг ўзига айтганда кулиб, «сўнаётган юлдузи, десангиз тўғрироқ бўлар», эди дейди. Унинг сўз оҳангларида киноя аралаш ҳақиқат бор эди.

Рекха оммани ўзига жалб этиш қобилиятига эга. «Иззатталаб хоним» деганларига қарама-қарши ўлароқ у ўз турмуш тарзини ўзи белгилайди. «Мен одамларни китоб ўқигандек ичидагини уқиб оламан. Ярим соат суҳбат қурган кишимни қандай одам эканлигини дарҳол билиб оламан. Шунга қараб муомала қиламан, йўл танлайман. Шу боисдан ҳам ҳар ким ҳар хил фикр билдиради» деб тушунтиради Рекха.

Айни шунинг учун ҳам баъзида Рекхани гўл, ичимдагини топ, дейдиганлар тоифасига киритишади. Ўзининг қандайлигини фақат ўзи яхши билади. У ҳақида қандай латифалар тўқишмасин, бу гап-сўзлар турмушида орқасида соядек эргашиб юради. У пардозсиз, гримсиз кўзгуга боққанда яқин ўтмиш, ҳақиқий воқелик билан юзма-юз тургандек бўлади. Кўз олдида ҳаёт йўли намоён бўлади.

Қуққисдан кўзгуда Бонурекха Ганишан акси пайдо бўлади — кенг ёноқлар, паришон тўзиган сочлар, ихчамгина қимтилган лаблар... Латофат, гўзаллик жамулжам эди, уларда.

Мана сўнгги ўн йилликнинг энг Ёрқин Юлдузи ғойиб бўлди. Пардоз-андозни хўп ўрнига қўядиган Рекхага асло ўхшамайдиган, ҳориган, кўнгли синиқ маъсума чеҳра пайдо бўлди. Балки унинг ота-онаси, уларнинг анчагина шов-шув бўлган ажримлари тўғрисида ёзиш жоизмасдир. Пушпавалли Ганишан хоним беш гўдакни бир ўзи боқиб ўстиргани ҳақида ҳам гапирмаслик керакдир. Бонурекха мана шу жўжабирдек оилада. «Иркит ўрдакча» эканлигини ҳам яхши билишарди. Ҳамманинг назаридан четда қолган, мактаб кўрмаган атрофида шумтака болалар билан ўйнашдан бўшамайдиган, кир-чир бу қизча келажакда актриса онасининг хино анқиган нафасини, аллақандай кўз илғамас ажойиб, латиф фазилатларини ўзига мерос қилиб олади, деб ким ўйлабди дейсиз? Ўн уч ёшлигида, тенгқурлари ўғил болаларни лақиллатиб юришган бир даврда у продюссер, режиссёр, актёрлар орасида ўралашиб, уларнинг оғзига тушган ҳам эди. Айни шу пайтларда Рекха ҳаётда ўзининг муносиб ўрнини топаётганини одамлар билишармиди? Бундан ташқари Рекха омади чопган опаси Радхага ҳавас ва ҳасад билан қараши ҳам бировнинг хаёлига келмаган.

(Давоми бор).

Шеърият

Зулфия БОБОЕВА

Баҳорни қаршилаб

Бир паҳлавон мисол кўклар қошида,
Бузиб бу одамлар бузмаган жимни,
Қип-қизил лолалар, наргизлар ҳақда
Куйлолмай турибман қўшиқларимни.
Бор дардлаш бир дам бахтсизлигим билан,
Бир лаҳза чекингин нарига бахтим.
Ҳаприқиб кетяпман бу гўзалликдан,
Йўқотиб қўйяпман мувозанатим.
Гўёки Зулфия эмасман бугун,
Менман она замин жонланган бу пайт,
Унинг қаршисида тош қотган ҳайрат!

Оқилжон ҲУСАН.

Ёримсану-ёримсан

(ЁШЛИК ОҲАНГЛАРИДА)

Белга қўлим етарми,
Ё сирғалиб кетарми?
Севган ёрим аразлаб,
Менга фироқ этарми?
Аразлашни ҳам ширин,
Яхши биламан сирин:
Ошиғини зор айлаб,
Ўзи йиғлар яширин.
Ошиғини зор айлаб,
Васлига хуммор айлаб,
Майли, осиб ўлдирсин,
Қўлларини дор айлаб...
Белга қўлим етарми,
Ё сирғалиб кетарми?
Нозу истиғно билан,
Яна жафо этарми?

Нозу истиғно билан,
Жилваю ғамзо билан,
Мени синаб кўрмоқчи,
Тақдирий ишқо билан.
Яна синаб кўрмоқчи,
Синаб-синаб юрмоқчи,
Синаса синайверсин,
Нетай, ўзи алдоқчи.
Белга қўлим етарми,
Ё сирғалиб кетарми?
Севган ёрим тушмагур,
Тағин хафа этарми?
Ёримсану ёримсан,
Олмаю анормисан,
Сенсиз яшай олмайман,
Ҳам йўғим, ҳам боримсан.

* * *

Азизим, меҳрибоним, жон нисорим, дилбарим келди,
Шууримни ёритган ул қамар, чин гавҳарим келди.
Юракда эрди армоним, танимга қайтди дармоним,
Кўзим нури, шараф-шоним, асл тожи сарим келди.
Ҳаётим эрди ҳасратли, нигоримдур мурувватли,
Ватан лутфин азиз, тотли этолган жавҳарим келди.
Баҳоим паст эди чандон, рақиблар эрдилар хандон,
Машаққат меҳнатимга тош қўярга заргарим келди.
Боғим узра чечак кулди, алафлар сарғайиб сўлди,
Менинг бахтимга тўкис бўлди, демангларки, ярим келди.
Висолига қонибдурман, чироқ янглиғ ёнибдурман,
Мисоли довюрак шерман, ахир зебу-зарим келди.
Дилимда завқу-шавқ ошди, булоқлардек тўлиб-тошди,
Ижодимга ижод қўшди, ёзарга дафтарим келди.
Юракда неки борим ул, менинг аҳду қарорим ул,
Улуғ бахтим қўриқлашга Расулуллоҳ, Карим келди.
Аё дўстлар, сўрарсиз гар бу ёримнинг аниқ исмин,
Оқил айтарки, Истиқлол исмли сарварим келди.

Ўктам МУҲАММАД

ТИШЛАРИНГ САДАФУ...

Шаҳлокўз, қорақош, лола ёноғинг,
Лаъли лабинг мисли шафақ қирмизи.
Тишларинг садафу, оташ дудоғинг,
Нигоҳинг гўёки Зуҳро юлдузи.

Қоматинг сарвининг қадди мисоли,
Бўлиқ сийналаринг ўзга бир виқор,
Сочларинг мажнунтол кўрки тимсоли,
Пари рухсорингга сўз топмоқ душвор.

Ҳусну латофатда сен ўзинг тенгсиз,
Лек нечун чеҳрангда аён такаббур.
Маиманлик тахтини тарк айла эй, қиз,
Яратган тангримга дегил ташаккур.

Табиат сайқалин этиб жамул-жам,
Дариғ тутмаса-да, сендайин қиздан.
Барибир бахтсизсан, чунки маҳрумсан.
МУҲАББАТ аталган илоҳий ҳисдан.

* * *

Хаёл дарёсига шўнғибман бир зум,
Мўъжаз деразадан кўчага боқиб.
Хотирлаб йиғлабман, сени ёлғизим,
Доғланган қалбимга такрор ўт ёқиб...

...Ана, йўлакдаги барча доғларни,
Ёмғир ювиб кетди лаҳзада ногоҳ.
Кўз ёшим дарёдир, ажабо нечун,
Қалбим доғларини ювол мас э, воҳ.

БИЗЛАРНИ КЕЧИРИНГ

Улуғ ҳаким ибн Синога

Кимларнинг қўлида қолди табобат,
Ҳалк не-не дардлар бедаво, офат.
Бўлолмадик афсус, сиз кутган авлод,
Бизларни кечиринг оҳ, буюк Сино.

Биз учун жумбоқдир мерос — мўъжиза,
Юзлаб китобларинг бўлди овоза,
Қанча хазинангни йўқотдик биз-а,
Бизларни кечиринг эй, буюк Сино.

Сиз ёзган минг бир хил шифобахш гиёҳ,
Бугун даво эмас, у заҳар, эвоҳ,
Ерни заққумларга тўйдирдик гумроҳ,
Бизларни кечиринг, эй, ибн Сино.

Юрагим тўлғаниб қилмоқда исён,
Қанча гўдаклар бор, сарғайган, нимжон,
Вужудни тарк этмай умидим — имон,
Бизларни кечиринг, эй, ибн Сино.

ТАЛАБАЛАРНИ ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯЛАШ УЧУН

Ёшлар Иттифоқи Тошкент шаҳар қўмитасидаги хайрия кечасига пойтахтдаги олий ўқув юртларининг моддий аҳволи қийинлашган талабалари — ногиронлар ва ота-онасиз қолганлар таклиф этилди. Учрашувни ташкил этишда Тошкент ҳокимлиги, республика Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Ёшлар Иттифоқининг шаҳар қўмитаси ҳамда янги жамоат бирлашмаси — республика талабалар жамғармаси қатнашди.

Меҳмонлар учун дастурхон ёзилди. Дастурхонга мевалар, Шарқ қандолатлари, салқин ичимликлар қўйилган эди. Тажрибали ошпазлар тайёрлаган палов дастурхонга тортилди. Йигит ва қизлар билан учрашувга ҳаваскор артистлар, халқ қўшиқ ва рақсларининг ижрочилари келишди.

Учрашув ташкилотчилари меҳмонлар учун кўнгилли совға тайёрлаб қўйган эдилар. 70 нафардан ортиқ йигит ва қизнинг ҳар бирига 1,5 минг сўмдан пул берилди.

— Ҳозирги вақтда бу катта пул эмас, — дейди республика талабалар жамғармаси бош директорининг ўринбосари Ғайрат Ёқубов. — Аммо талабалар учун катта мадад бўлади. Жамғармамиз яқинда ташкил этилган, шунга қарамай, имкони борича хайрия тадбирларида иштирок этишга ҳаракат қиляпмиз. Фаолиятимиз режасида хайрия тадбирларини ўтказишдан ташқари талабалар ўқишдан бўш вақтларида пул ишлаб топишлари учун кичик корхоналар барпо этиш кўзда тутилган. Ёшларни ижтимоий шароитга кўниктириш дастурини тайёрлаяпмиз, йигит-қизларни ишга жойлаштириш билан шуғулланяпмиз. Ёшлар Иттифоқининг олий ўқув юртлардаги қўмиталарига моддий ёрдам беряпмиз, хорижий талабалар ташкилотлари билан алоқаларни ривожлантиришга ҳаракат қиляпмиз, олдин мавжуд бўлган «Спутник» халқаро ёшлар туризми тусидаги валютадан фойдаланмай, хорижий талабалар билан бир-биримизга саёҳатчилар гуруҳларини юборишни ташкил этяпмиз.

(ЎзА).

«Чопчи»лар

Қорақалпоғистонда кигиз тайёрловчиларни «Чопчи» дейдилар. Бу атама чоп этиш, яъни босиш маъносидан олинган.

Беруний туманида халқ ҳунармандчилигининг мазкур тури билан шуғулланувчи хонадонлар кўп. Шариф Файзов оиласи ана шулардан биридир. Шариф ака отаси Қозоқ бободан кигиз босишни ўрганганида ёшгина йигитча эди. Эсида, тароқлаш, қуритиш, тозалаш, бўяш, гул босиш ва тепкилашда салгина хатоликка йўл қўйса, отаси дарҳол тушунтирар, ҳар бир ишни пухта бажариш лозимлигини қайта-қайта уқтирар эди. Йиллар ўтиб, у ҳам отасидек яхшигина чопчи бўлиб етишди. Улар тайёрлаган кигиз сифатли ва чиройлилигидан бозори чаққон эди.

— Чопчилик тақиқлангач, — дейди Шариф ака, — бир неча йил кигиз босишни тўхтатдик. Лекин дастгоҳларни сақлаб қўйганим яхши бўлган экан. Мамлакатимиз мустақил бўлгач, халқ ҳунармандчилигига кенг йўл очилди. Отамерос касбнинг этагидан тутдим. Болалар билан ҳафтада 5—6 кигиз тайёрлаб, бозорга чиқаряпмиз.

Оддий палоснинг нархи осмонда бўлгач, харидор кигиз сотиб олишни афзал кўради-да. Арзон, нам ўтказмайди ҳам узоқ муддат яхши сақланади.

К. ШОНИЁЗОВ,
ЎзА мухбири.

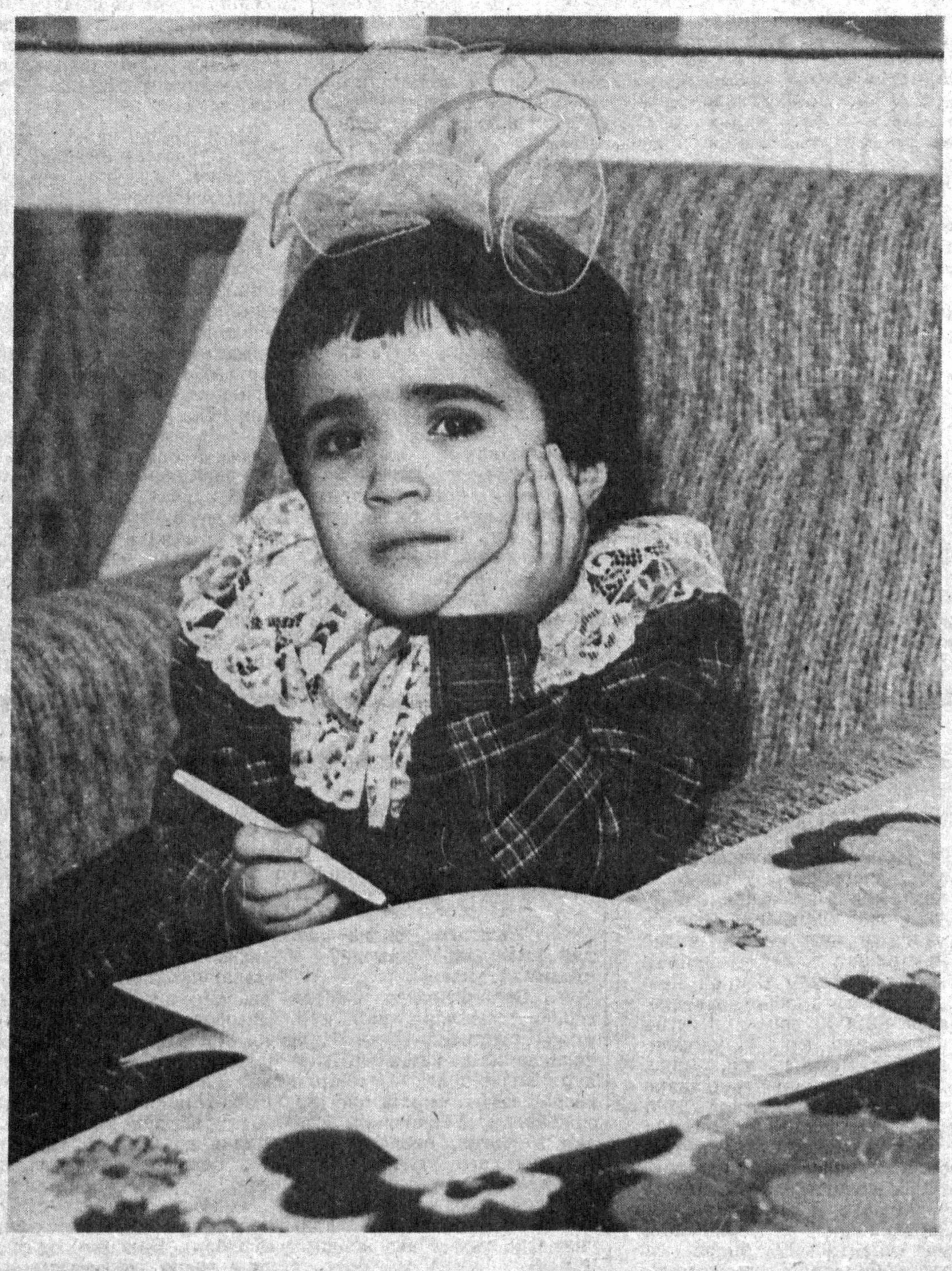

— ШЕЪР ЁЗИШ ҚИЙИН ЭКАН...

И. ШЕРБЕК сурат этюди.

Саҳнада Моҳларойим

КЕЙИНГИ йилларда миллий, тарихий қаҳрамонларимизни саҳнага олиб чиқиш учун қилинаётган улуғ ишлар кишини қувонтиради. Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат Академик драма театри ҳам ўзбекнинг буюк шоираси Нодирабегим ҳаётига бағишланган спектаклни томошабинлар ихтиёрига топшириш арафасида. Драматург Салоҳиддин Сирожиддинов асари асосида режиссёр Марат Азимов саҳнага қўйган «Фиғон» спектаклини куни-кеча театр ижодкорлари Ўзбекистон Маданият вазирлиги муҳокамасига ҳавола этди.

Муҳокамада театршунос Тошпўлат Турсунов, адабиётшунослар Наим Каримов, Шуҳрат Ризаев, драматург Машраб Бобоев, шоир Ҳусниддин Шарипов, Ўзбекистон Маданият вазирлиги маданий-маърифий ва халқ ижодиёти бошқармасининг бошлиғи Рустам Ҳўжаев, шунингдек, театршунос Муҳаббат Тўлахўжаева ва Болтабой Шодиевлар сўзга чиқишиб, спектаклнинг ютуқ ва камчиликларини кўрсатиб ўтдилар ҳамда томошабинлар ҳукмига ҳавола этишга лойиқ деб, театр ижодкорларига оқ фотиҳа бердилар. Муҳокама сўнгида Ўзбекистон халқ артисти Наби Раҳимов ва Сора Эшонтўраевалар ҳам спектакль ҳақидаги ўз мулоҳазаларини айтиб, муҳокама иштирокчиларига миннатдорчилик билдирдилар.

Шундай қилиб, 6- ва 8-март кунлари «Ҳамза» театри жамоаси сиз азиз санъат мухлисларининг «Фиғон» спектакли премьерасига таклиф этади. Спектаклда Ўзбекистон халқ артистлари Гулчеҳра Жамилова, Обид Юнусов, Тўлқин Тожиев, Турғун Хонтўраев, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Муҳаммадали Абдуқундузов, Ҳожиакбар Нурматов, Римма Аҳмедова, артистлар Фатхулла Маъсудов, Маҳфуза Боботиллаева, Ғайбулло Ҳожиев, Дилбар Икромова ва Сайёра Юнусовалар ўз маҳоратларини намойиш этиб, томошабинлар кўнглини хушнуд этадилар деган умиддамиз.

З. ЭГАМБЕРДИЕВА.

Келгуси сонда:

- ДУНЁ БИРЛАШМОҚДА
- ЗИЛЗИЛА ВА ВАҲИМА
- УЛУҒБЕК ОВРУПОДА

Газета саҳифаланаётганда:

МОТОЦИКЛДАН САҚЛАНИНГ!

Навбатдаги ўғрилик содир этилди. Худди ғарб саргузашт фильмларидек ҳаммаси бир зумда, куппа-кундуз куни, одамларнинг кўз ўнгида юз берди. Йўл чеккасидан бораётган аёл бир қалқидию, қўлидаги ҳинд сумкасини тортқилаётган йигитнинг силтовига дош беролмай, уни қўйиб юборди. Сарғиш-кўкиш рангли мотоцикл жар орқали Сузукота маҳалласи билан Чорсуга олиб чиқадиган йўл томон ғойиб бўлди.

Илгари шундай воқеа «Халқлар дўстлиги» саройи олдида ҳам содир этилганини хабар қилишганди. Айтишларича, тунашнинг бундай усули Тошкент шаҳрининг бошқа даҳаларида ҳам юз бериб турибди.

Жабрланганларнинг гувоҳлик беришига қараганда, мотоциклда икки киши — ҳайдовчи ва орқа ўриндиқда ўтириб олган унинг шериги бу «иш» билан шуғулланмоқда. Жабрланувчилар — асосан аёллар.

Ўйлаймизки, қидирув органлари ўғриликнинг бу турфа хилига эътиборни қаратадилар. Одамларга эса айтадиганимиз битта: МОТОЦИКЛДАН САҚЛАНИНГ!

СУҲБАТДОШИМ ҲАҚИДА ИККИ ОҒИЗ. Ҳасанжон Собиров. Ёши энди ўттиздан ҳатлади. Ёш бўлсада кўпчиликка бош. Мутахассислиги бўйича ҳуқуқшунос. Фарғона вилоят транспорт прокурорининг ўринбосари. Катта ишларга қурбатли. фикрли, мулоҳазали. Тарихни яхши билади, адабиётга ҳавасманд, ҳатто шеърлар шайдоси, ёддан ҳам айтиб бериши мумкин. Ўзи қўқонлиқ. Идораси Марғилонда. Қатнаб ишлайди. Лекин гап бунда эмас. Гап...

ЖИНОЯТЧИЛИК МУСТАҚИЛЛИКНИНГ КУШАНДАСИ

— Ҳасанжон, мана мамлакатимизда жиноятчиликка қарши кураш бошланди. Халқ уни қониқиш билан кутиб олди. Лекин сизларчи, ҳуқуқ-тартибот посбонлари!

— Тўғрисини айтайми?

— Фақат тўғрисини.

— Биз икки ҳисса қониқиш билан. Аҳвол жиддийлашганини сезиб турардик. Президентимизнинг тадбиркорлигига, вазиятни чуқур илғай олишига тан бериш керак.

— Энди ишга ўтсак.

— Вазифамиз Фарғона темир йўл бўлими ва унинг жойлардаги олтита станциясида ҳамда ҳудуддаги тўртта аэропортда қонунчиликни ҳимоя қилиш. Асосан икки йўналишда ишлаймиз. Жойларда жиноятчиликка қарши кураш ва ҳаракатдаги юкларни беталофат белгиланган манзилга етказишни ҳимоялаш. Ўғирликлар, ташмачиликлар, ҳужжатларни расмийлаштиришдаги камчиликларни олдини олиш. Мисол учун ўтган йили шулар туфайли Фарғона темир йўл бўлимига 5 миллион 870 минг сўмлик зиён бўлган. Биз 7367 та тижорат актлари тузиб, тегишли идораларга жўнатдик. 1816 ҳолат учун жиноий иш қўзғалди.

Яна бир масала ҳозирги пайтда жуда кескинлашиб қолди. Бу бизнинг тилда дебиторлик қарзи дейилади. Бу дегани шартнома асосида темир йўл транспорти орқали жўнатилган юк учун, ё кўрсатилган хизмат учун тўланиши керак бўлган пул. Кейинги пайтда бундай пул тўламаслик ҳолатлари кўпайиб кетди. Ҳозир Фарғона темир йўл бўлимига келиб тушмаган бир ярим миллиард сўмлик хизмат ҳақи турибди. Жойларга қатор-қатор сўровлар қилдик. Энг асосийси, жиноятчиликка қарши курашнинг муҳим шарти бўлган иқтисодий жиноятчиликка ҳам эътибор ошди. Натижада тез фурсатда 58 миллион сўм пул ундирилди. Қолганларини ҳам тезлатиш пайидамиз.

Шу ўринда бир нарсани айтиб ўтмоқчийдим. Бизнинг темир йўл бўлимимиз ҳукуматимиз имзолаган шартномалар бузилмаслиги учун бор ишни қилаяпти. Шунча пул тушмаган бўлсада, барча юкларни ўз эгасига етишини таъминлаяпти. Лекин эвазига ўша шартномалардаги хизмат ёки пул етиб келмаяпти. Биз қардошлик қоидаларини ҳурматлаганимиздан кейин, бизга ҳам ҳурмат билан қаралмоғи керак. Қўшни республикалар, айниқса бу гаплар Россиядаги идораларга тааллуқли. Шунинг учун юқори даражада бу масалага эътибор қилиш, шартномалар бузилмаслиги ва пулларни ўз вақтида тушиши устидан назоратни кучайтириш керак. Ахир бир ярим миллиард чакана пул эмас-ку! Тасаввур қилинг, агар шу пул ҳозир бўлимда бўлса, қанча халқ учун нафи тегадиган ишлар қилиш мумкин.

— Айтинг-чи, жиноятчиликнинг қайси йўналишлари сизларда кўпроқ юз бермоқда!

— Асосан икки хили. Иккаласи ҳам транспорт билан боғлиқ. Бири ҳаракатдаги юкларни ўғирлаш. Рақамини юқорида айтдим. Иккинчиси, наркотик моддаларни поезд орқали олиб кетиш. Асосан бошқа республикалардан келиб олиб кетишаяпти. Мана, куни кеча Багишев Р. ушланди. 4 килограмм 900 грамм марихуана билан. Олдинроқ П. Тишин 5 килограмм 600 грамм наркотик билан қўлга тушганди. Бу биласизми қанча фожиага сабаб бўларди. У новосибирсклик бўлиб, 7 марта судланган, ўта хавфли жиноятчи экан. Бундай мисолларни керагича келтиришим мумкин.

Бу дегани ўзимизникилар оппоқ деганимас. Яқинда яйпанлик Ш. Абдуллаевдан 4 килограмм 400 грамм марихуана чиқди. Умуман ҳозирги қийинчилик даврида осонгина бойлик орттиришнинг бир йўли — гиёвандлик ва гиёван моддаларни сотиш бўлиб қолмоқда. Уни асосан ёшлар баъзан қизиқишдан, баъзан тушунмай истеъмол қилаётгани ачинарлидир. Аввал шундай бўлади, кейин хумор қилади, уни қай йўсинда бўлсада топишга тушади. Табиийки, жиноятга қўл уради. Ақллироқлари эса уни истеъмол қилмайди, сотади. Ҳалигига ўхшаган хумор қилганларга. Шунинг учун бу масалага ҳамма жиддий эътибор бериши керак. Ҳозир бошланган кураш унинг илдизларига болта уради. Лекин батамом бу иллатдан қутилиш учун аввало жамоатчилик ўз онгида унга қарши кураш очиши керак. Турли жамиятлар, жамғармалар, уюшмалар тузилиши керак. Зеро, бу касаллик миллатнинг **кушандасидир.**

— Умуман жиноятчиликка қарши кураш «у ерда уни босиш, у ерда буни ушлаш»гина эмас, менимча. У аввало, ҳуқуқ-тартибот соҳасида ишни яхшилаш, кучайтириш, янги, оператив ва таъсирли усулларни жорий этиш дегани эмасми!

— Албатта. Кураш кампаниябозликка ҳам айланиб кетмаслиги керак. Биз ишни шундай йўлга қўйишимиз кераки, ҳар кунлик оддий фаолиятимизнинг ўзи жиноятчиликка зарба бўлсин.

— Бу хусусда конкрет таклифлар ҳам эшитайлик...

— Бажонидил. Ишни янада самарали қилиш учун бир қарашда майда кўринган нарсалардан бошлаш лозим. Ўз ишим билан даҳлдор масалаларга тўхталсак тўғри бўлади. Мисол учун поездлар станцияларда 5—10 минут тўхтайди. Илгари одамлар гув этиб чиқарди-қўярди. Ҳозир эса паспорт системаси жорий этилди. Энди ҳар бир йўловчининг билети ва ҳужжати текширилади. Шунинг учун тўхташ вақтларини ҳам ошириш керак. Вақт қисқалиги эса бу текширувнинг чала-чулпа бўлишига олиб келади. Оқибатда бирор жиноят текширилаётганда чалкашликлар юз беради. Дейлик, билет бошқа одам номида, лекин у ўринда кетаётган одам бошқа. Энг ёмони у жиноятчи. Бу ишимизни оғирлаштиради. Иккинчи бир масала — станцияларда тўсиқлар қилиш зарур. Мен газетхонлар шу ўринда вокзални назарда тутмасликларини сўрардим. Юк тушириладиган станцияларни айтаяпман. Шунда ўғирликларнинг олди олинади. Қўшимча қилиб қўриқловчи гуруҳларини кучайтириш керак. Ҳарбийлаштирилган қўриқчиларни (ВОХР) назарда тутаяпман. Илгари Москвага қараган давримизда СССР прокуратураси қошида ўқув маркази бўларди, билимларимизни ошириб, жойлардаги илғор тажрибаларни ўрганардик. Энди мустақилмиз. Ҳамма ишимиз Тошкентда битади. Республика прокуратураси қошида ҳам транспортчи-ҳуқуқшунослар учун шундай ўқув маркази очилса яхши бўларди.

— Яна...

— Янами? Яна, шу десангиз бир долзарб масала бор. Шунга ҳам эътибор қилинса яхши бўларди. Бир ўйлаб қаранг. Транспорт прокуратураси бор. Лекин транспорт суди йўқ. Мен бу билан судда ишловчи ҳамкасбларга таъна қилмоқчи эмасман. Асло. Фақат транспорт ҳуқуқ-тартиботининг ўзига хос жиҳатлари бор. Ҳар қандай кучли ҳуқуқшунос бўлмасин, у транспорт қонунчилигини билмаса, бизнинг соҳада ишлолмайди. Оқибатда биз бир тўхтамга келсак, судда бошқача хулоса қилишади. Бу кўплаб англашилмовчиликларни юзага чиқармоқда. Энг муҳими, тергов жараёнидан ҳукмгача бўлган муддат чўзилиб кетмоқда. Шунинг учун транспорт суди ташкил этилса, бу иш нуқтаи назаридан фақат фойдали бўларди. Масаланинг молиявий томонига келсак, агарда адлия органларининг имкониятлари торлик қилса, бошланишида темир йўли ҳисобига ташкил этилса ҳам бўлаверади. Ахир биз барчамиз аслида битта мақсад билан ишлаймиз-ку!

Мана яқинда Бош прокуроримизнинг соҳа ходимларига мурожаатини олдик. Унда мустақилликни мустаҳкамлаш, ҳуқуқий давлат барпо этиш энг аввало ҳуқуқшунослардан юксак масъулият ва принципиаллик талаб этиши айтилган. Чиндан ҳам ҳозир жуда кўп масалалар ҳуқуқ-тартибот органлари вакилларининг малакасига, муҳими, уларнинг инсоф-диёнатли, ўз юрти келажаги учун чинакамига қайғуришига боғлиқ. Халқ биздан гоҳо норизо бўлиши бекоргамас. Ишимизнинг аслида мутахассис тайёрлашнинг мезони — одоб-ахлоқ, виждон, дин ва мустақилликка садоқат бўлиши керак. Институтларимизда шулар дарс сифатида ўқитилиши лозим. Келинг, биз ҳам лозим бўлса мустақилликнинг ҳақиқий посбонлари бўлайлик.

А. АХРОРОВ.

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ

Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ (*бош муҳаррир ўринбосари*), Н.ЖАЛИЛОВ, К.ЖУМАНИЁЗОВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (*масъул котиб*), Қ.ЭШМАТОВ.

Таъсис этувчилар:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ

газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонаси. Чоп этиш вақти соат 20.30 га белгиланган. Чоп этиш учун 21.30 да. имзо чекилди. Буюртма Г — 126. 1 2 3 4 5 6